

Ficin, Marsile. Marsili Ficini Florentini opuscula. 1995.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

*La réutilisation non commerciale de ces contenus est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source.

*La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service.

Cliquez [ici](#) pour accéder aux tarifs et à la licence

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

*des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.

*des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment possible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter reutilisation@bnf.fr.

1 - 5

186
7.99.0
Marsili Ficini Florentini
Opuscula

Marsili Ficini Florentini de Sole: & lumine
Libri duo

Apologia eiusdem in librum suum de Sole: & lumine

Catalogus librorum Marsili Ficini Florentini

Marsilius Ficinus Florentinus de Christiana religione

**Marsili Ficini Florentini libri tres de uita sana:
De uita longa: De uita cœlitus comparanda)**

Apologia Marsili Ficini in librum de Magia

MARSILII FICINI PROHEMIVM IN LI,
BRVM DE SOLE AD MAGNANIMVM
PETRVM MEDICEM.

OVAM Platonis interpretationem
auspiciis iandiu uestris incepſā Ma/
gnanime Petre quotidie proſequor:
atq; (ut te nō latet) crebrioribus arti/
culorū diſtinctionib; longioribusq;
quantū res ipſa postulari argumentis
explano. Itaq; cū nuper ad mysteriū illud Platonicū per
ueniſſem/ubi Solē ad ipsum Deū artificiosissime cōpa/
rat: placuit rem tantā aliquanto latius explicare: p̄fser/
tim quia Dionysius noster Areopagita Platonicorum pri/
mus cuius interpretationem in manibus habeo/ſimilem
Solis ad Deum comparationem libenter amplectitur.
Dum igitur ad Solem hunc.q.lucernam pluribus iam
noctibus lucubrarem:cogitaui rem hanc electissimā ex
opere magno feligere:& proprio cōmendare cōpendio.
Idq; de Sole mysteriū.q.Phoebē munus ad te potissi/
mum & Phoebi Musarū ducis alumnum & Musarū pa/
tronū mittere:cui etiā uniuersa hæc noua Platonis inter/
pretatio dedicatur:ut hac interim luce.q.luna quadam
quale futurum sit Platonicum opus totum tanq; Sol ad
lunam augureris:ac si quādo Platonē mcum ſimo iādiu
ueſtrū amauisti poſthac lumine hoc accensus ardentius
ames:& tota mente complectaris amatum.

Verba ad lectorem. Librum hunc allegoricum & anagogicum esse potius q̄ dogmaticum. Capitulum Primū.

Ythagoricū p̄ceptū est magnanime Petre p̄fecto diuinū de rebus myste- riisq; diuinis absq; lumine nō loquendū: In q̄bus (ut arbitror) uerbis non id solū sapiēs ille significat nihil in rebus diuinis audendum: nisi quatenus ipsa Dei lux illinc afflatis mētibus patet fecerit sed et ad monere uidet: ne sine huius manifeste lucis cōparatione ad occultā diuinorū lucē uel percipiendā uel declarandā p̄ficiantur. Ab hac igit̄ nos ad illā nō tā rōnibus im- p̄sentia q̄ cōparationibus q̄busdā deductis ex lumine pro uirib⁹ accedemus. At uero tu interim accuratissime lector utinam & nobis indulgentissime Apollinei modo & quasi poetici sub Sole p̄missi memor: scueriora post hac a nobis & (ut gr̄ci aiūt) dogmatica ne exigito. Alle goricā equidē dūtaxat & anagogicā ingeniorū exercitationem fideiussore Phœbo cuius hæc sunt munera sum pollicitus. Non disputat unq; cū Apolline Musæ: sed ca- nunt. Ipse q̄netiā Mercurius primus disputationū artifex & si cū Saturno uel Ioue tractat grauias: tñ cū Apol line ludit. Ille quidē nō apte solū iocat: sed diuine. Nos aut̄ utinā saltē nō inepte ludamus. Sed iā nostra hæc lu- minis qualiacūq; futura sint acturi p̄ludia ipso bono. i. summo Deo feliciter inspirante p̄deamus in lucem.

Quo Solis lumē sit ipsi bono. s. Deo simile. Cap. II.

A ii

r Es nulla magis q̄ lumen refert naturā boni. Pri-
mo qdē lumen in genere sensibili purissimū emi-
nentissimūq; apparet. Secundo facillime omniū & am-
plissime: momētoq; dilatat'. Tertio inoxiū occurrit om-
nibus atq; penetrat: & lenissimū atq; blandissimū. Qua-
to calorē secum fert almū oia fouentē & gencrantē atq;
mouentē. Quinto dū adest inestq; cunctis a nullo insi-
citur nulli miscet'. Similiter ipsum bonū totū rex ordi-
nem supeminet. Amplissime dilatatur. Mulcet & allicit
oia. Nihil cogit. Amorē quasi calorē habet ubiq; comitē.
Quo singula passim incēsant': bonūq; libenter asciscut'.
ubiq; rex penetralibus p̄sentissimū cōmertiū cum rebus
nullū habet. Deniq; sicut ipsum bonū inextimabile est:
atq; ineffabile: ita ferme lumen. Hoc enim nullus adhuc
definit philosophor̄: ut nihil lumine clarius sit alicubi.
Nihil rursus uidea' obscurius: sicut bonū & notissimū
est omniū & pariter ignotissimū. Quamobrē Iambli-
chus Platonicus huc postremo cōfugit: ut lumen actum
quendā & imaginē p̄spicuā diuinę intelligentię noiaret.
Quēadmodū emicās e uisu radius est ipsius uisu imago.
Forte uero lumē est ipse uisu cælestis animæ uel ui-
sionis ipsius actus ad exteriora porrectus: minus quidē
agēs cœlum interea nō relinquēs: sed semp ibi cōtinuus:
exeriorib⁹ nō p̄mixtus: Vidēdo agēs simul atq; tāgēdo.
Nos saltē lumē solemus dicere uestigiū quoddā uitę mū-
danei quasi p̄portione quadam seipsum oculis offerētis:
Vel quasi spūm uitalcm inter mūdi animā atq; corpus.
Sed de hoc in theologia nřa satis diximus. Quamobrē

ubi multas supra cœlū mentes angelicas quasi luges ea/
rūq; ordinē & inuicē & ad unū Deū patrē luminū asse
uerare studies: qdnā tibi lōgis inuestigationū ambagibus
opus erit: Cœlū suspice p̄cor cœlestis patriæ ciuis: cœlū
ad hoc ipsum p̄spicue declarādū ordinatissimū a deo fa/
ctum: atq; patentissimū. Cœlestia igit̄ tibi sursum cōspi/
cienti statim p̄ ipsos stellæ radios rāq oculorū suorū aspe/
ctus atq; nutus enarrāt gloriā Dei: & opera manuū eius
nuntiat firmamētū. Sol uero maxime Deū ipsum tibi si/
gnificare p̄ot. Sol tibi signa dabit: Solē qs dicere falsum
audeat: Ita demū inuisibilia Dei. i. angelica numina per
stellas potissimū intellecta cōspiciuntur: per Solem uero
sempiterna quoq; Dci uirtus atq; diuinitas.

Sol cœlestiū illuminator & dñs atq; moderator. Cap. iii.

Sol tāq manifestus cœli dñs oīa p̄sus cœlestia re/
git & moderatur. Magnitudinē eius ingētē qua/
centies sexagiesq; & sexties terrā cōtinere putat impræ/
sentia p̄termittā. Principio lumē stellis oībus inserit: siue
natiū illę p̄ se lumen exiguū habeant (ut nōnulli suspi/
cantur): siue nullū (ut plurimi putat). Deinde illud im/
primis ex signis. xii. uiuū ut iquit Aly & Abrahā dicit̄
& apparent effectu quod Sol eo t̄p̄ uegetat. Immo uero
duo utrinq; signa Sol rāta uirtute cōplet: ut utrūq; spa/
tium apud Arabes ductoria Solis idest regiū soliū ap/
pellet. In quo planetę dū sunti incendiū tñ int̄rea deui/
tantes uirtute mirifica pollēt. Pr̄sertim si in hoc ipso in/
teruallo positi planetę qdē supiores exoriant' ante solē:
inferiores uero post solem. Rursus signū illud in quo re/
spondit

gnat sol: id est Aries caput inde fit signor: caputq; si quo
libet uiuente significat. Illud quoq; signū quod solis est
domiciliū id est Leo & cor est signor: & in quolibet ui
uente cor obtinet. Iam uero cū Sol puenit ad Leonē rapi
dimā quasi Pytonicū uenenū i regionibus multis extin
guit. Præterea semp ab ingressu solis in Arietē annua to
tius orbis fortuna depēdet. Et hinc qdē pprie natura ue
ris. Ab ingressu aut̄ solis in Cancrū exstatis qualitas iudī
catur. Ab introitu in Librā autūni natura. Ab accessu in
Capricornū hiemis qualitas inuenit'. Cōperta uidelicet
ubiq; p̄senti figura cœlestiū. Merito cū tps a motu depē
deat. Sol p̄ quatuor signa mobilia ut p̄a quattuor anni di
stinguit. Itē a reditu solis in nativitatis uniuscuiusq; gra
dū atq; minutū sua cuiq; uaria p̄ ānū fortuna reuoluit'.
Accedit ad hēc quod motus solis tāq; primi & principis
planetar̄ (ut Aristoteles inquit) simplicissimus est nec a
medio discedēs Zodiaco sicut cæteri neq; regrediens.

Conditiones planetarum ad solem. Cap. IIII.

i Tem certa qdā in cœlis ab ipso sole ubiq; spatia
definita uident'. Quæ cū primū peregerūt pla
netæ motū habitūq; permutat. Nā Saturnus Iuppiterq;
& Mars p̄ tertiam a sole cœli partē in cōspectū solis trinū
pue nientes mutato statim motu uel ante uel retro mouē
tur. Si oriētales a sole fucrit regrediunt'. Si occidētales
regrediunt'. Venus Mercuriusq; breuiora qdā certa tñ a
sole & ad solē spatia puagant'. Venus qdē ultra. xlviii.
Mercurius aut̄. xxviii. gradus discedere phibet'. Luna in
quouis aspectu solis figurā mutat atq; naturam. Et quasi

Sol alter etates quattuor agēs quattuor anni tpa repræsentat. Et quotiēs soli cōiungit: ab ipso gradu cōiunctio nis cœliq; figura declarat mensis futuri natūrā. Prōinde planetæ oēs cū primū cor solis attingunt: ceteris eo tpei quis exiguo dīstant. Aliter uero p̄pinqūates soli solito interim officio uacāt. Cōgrediēs quidē cū sole Saturnus rigiditatē pristinā: Mars quoq; solitā ferocitatē ponere iudicat. Planetæ supiores quatenus ad eos sol accedit: ascēdunt. Quatenus uero discedit: cōtra descēdūt. Cōiuncti quidē soli sunt epicyclo summi: Oppositi uero sunt infimi. In quadratura sunt altitudine medii. Luna utrobiq; in p̄ferente sublimis existit. In quadratura descēdit: Venus atq; Mercurius si p̄grediētes cōiungunt soli excelsi sunt: si regredientes infimi. Nec fas est planetis epicycli soli prius explere circuitū: q; solem quasi suū dñm cōiunctione reuiserint. In his quæ diximus uident p̄fecto planetæ supiores: q; in cōspectu solis trino gressum mutati regiū reuerteri solis aspectū. Et cōiuncti cū sole ideo esse summi atq; directi: q; sunt interim cū Rege cōcordes: Cōtra uero q; discordes sunt. i. oppositi retrogradi sunt & infimi. Venus atq; Mercurius q; solē attingunt si reeti tunc incedūt. i. obediētes dño sublimes euadunt. Sin obliqui. q. rebelles interea sunt abiecti. Luna uero si etiā opposita soli est sublimis nullā nobis admirationē debet afferre. Quid. n. lunæ lumē est: nisi idē ipsum solis lumē hinc & inde lunari speculo repcussum. Atq; ī plenilunio in solē e cōspectu reflexū. Descēdere aut luna uidetur in quadratura: q; torua tūc dñm intuet. Rursus sicut Sol

non refert pedē: ita neq; retrocedit Luna, epicycli uelocitā
te præueniente segressum. Luna denique uirtute solaris
ubi in via Solis reptentrionē petit ingēti Draconis capi
te cōstituto signis ibidē augumētū præstat. Vbi uero me
ridiē decrementū Cauda proiccta. Planetæ oēs orienta
les a Sole facti uel occidentales cōditionē utrobiq; mu
tant atq; cognomē. Omnes quidē uerent Solis uiā/quā
eclypticā nominant. Inferiores planetæ magis deinceps
atq; magis. Fœminæ deniq;. s. Luna Venusq; maxime.
Ideo plurimū digrediunt in latus. Omnes deniq; uel in
hoc tramite collocati uel hīnc digressi rursus ad septen
trionē interim aut meridiē procedentes cōditionē ubiq;
matare putantur. Luna generationis domina nullū ha
bet manifestū nisi a Sole lumen. Atq; ex perfecto Solis
aspectu omniū cœlestiū uires accipit: ut iquit Proculus:
quasi in Sole sint oēs: uiresq; similes ad nostra demittit.
Virtus Solis in generationibus atq; temporibus. In ge
nesi & in omnibus.

Cap. V.

Eniq; in cuiusq; hominis natuitate ipse Lunæ
d locus declarat dominū genituræ conceptionisq;
momentū. Et lunæ cū Solæ cōiunctio uel oppositio ante
hominis ortū facta ueritatē natuitatis apit & fortunā.
Atq; in præsenti figura ea celi portio in quā incidit pars
fortunæ natuitatis Dæmon dicitur ab antiquis: porten
ditq; uel ducit (ut placet Aegyptiis) totius uitæ tenore.
Partē uero fortune designat spatiū iter Solē primo: atq;
Lunā obseruatū: deinde ab ascēdētē gradu projectū. Pro
inde Astronomi p motū Solis iam compertū planetarū

modus iste fons etymologij metitur: Eu sol motu suo noctes
diesq; distinguit & horas & menses & annos. Lumine pariter
& calore generat vegetarij & mouet & regenerat omnia &
exhilarat; atq; fouet: & q̄ occulta fuerānt p̄sō aduētū effi-
cit manifesta: accessuq; uicissim atq; recessu quatuor effi-
cit anni p̄tes: & regiōes nimiū a sole remotas semetq; pa-
ritez sūt a uita: Ver qđē ē tēpos; optimū: qđī ab Ariete
regno Solis icipit. Autūnus uero pessimū/qđī a Libra ea
su solis exordia sumit. Natiuitas postrē diurna cōiter
existiat melior q̄ nocturna: & illa qđē ex Sole plurimū:
haec uero iudicat ex Luna tāquā speculo Solis Cœlestē i
natiuitate figurā i p̄tes duodecim p̄tiunt. Vbi cū horam
quidē Soli: tertia uero Lunæ destinat illa pfecto Deū no-
minat: hāc Deā: & optia quæc; significare putat sapient
fidē religione gloriā sempiternā. Hāc enī oīa soli & cōm
simpliciter ueritatē & uaticiniū regnūq; significat. Acced-
dit ad hāc q̄, quatenus sol ad mediū ascēdit celū uitalē
& aīalē sp̄itu i nobis mirifice fouet. Quatenq; utro de-
scendit sp̄us uterq; debilitat. Quā obre David dīpotētis
tuba dei diluculo ad cytharā & carmia surgēt atq; iereta
clamās: Vanū ē uobis aī lucē surgere! Solē declarat ad
nos uenientē: bona secū nobis cūcta referre: sp̄usq; nros
excitatos illuminatosq; mirabiliter ad sublimia reuocare.
Mitto q̄ Soli ue ferunt quāsi Yates accessu suo uaticinii
quēdā sobrie dormiētib; afferre putat. Luna quæc; solis
coniunxi quā Aristoteles minorē appellat solē sp̄um hu-
morēq; naturalē ascendendo similiter recreat: deserit de-
scendēdo. Et quo magis lumine Solis abūdat: eo magis ē

omnibus salutaris. Mitto nunc quēadmodū obſeruanda
ſit ad ſolis aspectū luna lumīe nō deficiēs i hoc ſigno de/
inceps; atq; illo ſignificāte mēbrū hoc & illud. Atq; ita p
lunā a ſole traiciēda uirtus cæleſtiū oīum ad mēbra fouē
da per medicinas eo tempore rite compositas. Satis.n.
de hiſ in libro de uita iam diximus.

Antiquorū laudes in ſolem: & quomodo cæleſtium ui
res in ſole & a ſole ſunt omnes. Cap. VI.

q Vas ob res Orpheus Apollinē uiuificū cæli ocu
lum appellauit. Atq; ſummatim hæc quæ dicam
ex hymnis Orphicis cōgregāt'. Sol oculus ætern⁹ oīa ui
dens. Supeminens cæleſte lumen: cæleſtia tēpans & mun
dana. Harmonicū mundi curſum ducēſiue trahēſ. Mū
di dñs. Iuppiter imortalis mundi oculus circūcurrēſ: ha
bens ſigillū oīa mundana figurās. Luna ſtellis grauida.
Stellarū Luna regina. Hęc Orphe⁹ apud Aegyptios Mi
neruæ tēplis aureū hoc legebat inscriptū. Ego ſum quæ
ſunt quæ erunt & quæ fuerunt. Velū meū reuelauit ne
mo. Quē ego fructū peperi ſol ē natus. Vbi appeti ſolē
mineruæ. i. diuinæ intelligētiae ptū florē ſructū eē. Theo
logi ueteres eodē Proculo teste dicebant Reginam oīum
Iuſtitiam e medio ſolis trono per cuncta procederei om
nia dirigentē. Quāli ſol ipſe ſit omniū moderator. Iabli
chus agyptiorū ſnīa ita narrat. Quicquid hēmus bōi ha
bemus a ſole: uidelicet uel ab ipſo ſolo: uel ſi & ab aliis
id quidē uel a ſole abſolutū: uel a ſole per alia. Itē ſol ele
mentalium omniū uirtutū dominus. Luna uirtute Solis
generationis domina. Ideo Albusaſar per ſolem inq̄t &

Lunā uitam cunctis infundi. Moses cælestiū dñm in die Solem putat: in nocte lunam quasi nocturnū solem. Solēm. q. dominum oēs in mundo mediū iquāuis rationē diuersa collocauerunt. Caldaei quidem medium planetarū. Aegyptii uero inter duos mundi quinarios. Nempe sup hunc planetas quinq;. Sub hoc lunam & quattuor elemēta. Propinquiorem uero terræ q̄ firmamento posicū a prouidentia putant. Ut eius feruente spiritu & ingens Lunę aeris aquę humor & crassa terrenoꝝ materia fouetur. Alia quoq; ratione medium ipsa planetarꝝ prosperitas declarauit. Quæ quidem dispositionē eorum ad solem ciusmodi postulat: i qua Saturnus: Iuppiter: Mars: triantur ante solem. Venus autem & Mercurius atq; luna post solem: quasi regem agentes itinere medium. Incidentes aliter debiliores evadunt. Inter illos autē præstatiores habentur quos ipse sol dominus præcedere iussit. Sed redeamus ad priscos. Physici ueteres solem cor cæli non minauerunt. Heraclitus luminis cælestis fontem. Pleriq; platonici in sole mundi animam collocarunt. Quæ sphæram solis totā implens per globum illum quasi igneum tanq; per cor effundit radios: quasi spiritus inde per omnia. Quibus uitam sensum motum uniuerso distribuit. His forte de causis astrologi pleriq; putant: sicut Deo solis intellectualem nobis animam tribuit: ita solum sub i fluxu solis eam mittere: idest quarto dūtaxat mense post conceptum. Sed hoc illi uiderint. Mercurius certe motum mentis nostræ significans motu minime omnium discedit a Sole. Saturnus denique significans statum

B ii

segregatae mētis eclipticā minime deserit. Prēterea Iupi-
ter atq; Mars iqm̄ ille p Sagittariū suū: hic p Arietē cū
Leone cōgruūt Apollineo itm̄ adepti sunt manus; ut Lu-
piter quidē religiosam iustitiā legesq; ciuiles atq; pspcri-
tate significaret: Mars āt magnanimitatē & fortitudinē
atq; uictoriā. Luna/Venus/atq; Mercurius solis comites
appellāt'. Luna quidē ob frequētē cū sole coitu uel aspe-
ctū: Venus āt atq; Mercurius ultra uicinitatē pp equalē
cū sole pgressum. Hinc igit̄ uniuersē gñatiōis iperiu ac-
ceperūt. Siquidē humidior Luna in coitu cōspedīq; so-
lis: uitalē calore naclā rebus subinde generādis h̄mōrē
subgerit calentē atq; uitalē. Mercurius aut̄ duo h̄ec par-
tesq; oēs in rebus gignēdis numerosa quadā pportione
cōmiserit. Venus āt eiusmodi mixtionibus dicētes adhi-
bet formas & graciā atq; letitiā. Sol pfecto quēadmodū
lumē totū in se collectum p uarias distribuit stellas inter
se specie differētes. Sic & omniiformes uirtutes cū omni
formi lumine digerit. Ex quo pspicue cōiectare licet/tot
saltē soli uirtutes inesse/quot stellæ in cælis existunt.

Dispositiones signorum & planetarū circa solem atq;
Lunam. Capi. VII.

p Roinde solē esse Regē Lunāq; quæ solis & soror
est & cōiunx esse Reginā cælestium ipsa signor
in zodiaco dispositio manifeste declarat. Leo enim solis
& Cancer Lunæ sedes se cōtingunt. Item Aries Solis &
Taurus Lunæ regnū. Cæteri uero planetæ sedes quisq;
suas circa Regē Regināq; undiq;. q. medios circūponūt
Mercurius hinc quidē p pe Leonē habet Virginē. Inde

uero ppe Cancrū habet Geminos. Venus at hinc Librā;
Inde Taurū. Mars quoq; hinc Scorpiū illine Arietē. Ju-
piter hinc Sagittariū inde Pisces. Saturnus hinc Capri-
cornū illine Aquariū. Sed olim cū ita planetarū sedes ad
solē Lunāq; disponerē familiaris meus Bindacius Reca
solanus p fundo uir iudicio sic obiecit. Vides ne Marsili
sedes easdē quis ordine cōuerso eisdē tñ gradibus ad Sa-
turni domos esse utrinq; dispositas. Video inq; hoc ipsi
soli p cipue cōuenire. Interim uero altissimo ēt Saturno
cōtingere. Quid uero? Si hoc Saturnus dignus est ho-
nore: qm̄ minime oīum a regia solis via puaricari uides
Sed redeamus ad institutū. Quicq; igit̄ hi planetas duas
quisq; sedes hñt. Vnā quidē solē quasi a tergo sequentē:
alterā in cōspectu Lunę. Illē nominant̄ occidētales a so-
le. Hæc oriētales a Luna. Verū tamē totū Zodiacū so-
Luna sibi uēdicat. Nā p uincia solis Leonē: Virginē: Li-
brā: Scorpiū: Sagittariū: Capricornū occupat. Prouin-
cia Lunæ: Aquariū: Pisces: Arietē: Taurū: Geminos: Cá-
crum. Forte uero Cancrū hominū portā appellauere: qm̄
sol ibi descensurus p pmodū iā uidet̄. Capricornū uero
deoꝝ portā: qm̄ ibi sol statim uidet̄ ascendere. Sed hæc
aliter quoq; alibi declarauimus. Profecto duo hæc signa
& Aries simul atq; Libra dignitatē sibi uendicauerūt;
ut catli cardines uocarent̄: qm̄ ibi mutationes quatuor
epoꝝ sol decernit & qm̄ p Arietem sol incedens atq; Li-
brā mediū i ascensu uel descensu tenet cursum idēq; cū
nocte librat: iō circulus ab Ariete p ductus i Librā Mi-
seruꝝ. i. sapiētiꝝ iustitiꝝ circulus apud Aegyptios nun-

cipat'. Cœlestiū qdē ordo tā mirabilis declarat mūdū nō fortūa: sed puidētia cōstitutū. Atq; obseruātiā qdā oīum ad unū solē cunctorē moderatorē oñdit & angelicas mētes oīaq; cœlestia uni supra cœlū summo pr̄fus obēpare & nostros animos multo magis eidem obedire debere.

Planetē cōcordes cū sole & luna sunt fēlices discordes cōtra. Item quomō salutat̄ solē atq; lunā. Cap. VIII.

s Olē lunāq; Ptolemeus uitē auctores existimat: & hāc qdē qd ad augmentū uegetationēq; p̄tinet exhibere. Illū uero qd spectat ad sensū. Iouē p̄terea Vene rēq; iccirco, uitē salutares existre: qm̄ p̄portiōe qdā harmonica cū sole cōsonant atq; Luna. Iuppiter qdē cū sola plurimū: aliqtū quoq; cū luna. Venus uero uicissim. Sa turnus āt atq; Mars iō sunt aduersi: qm̄ a sole lunāq; dissonat. Saturnus a sole magis: Mars āt magis a luna dissidet. Iuppiter uero p̄ceteris alm: Q m̄ si solis lunēq; lumina pfecte cōflent ex utrisq; Iuppiter coalescit. Neq; uero p̄termitēdū est: q; planetæ qm̄ solis aut lunæ faciē quasi quadā salutatiōe reūisuntiūm subito nouā adipiscunt: quā Arabes almugeā noīauere: qm̄. s. uel sequētes solem ab ipso tāto spatio distāt̄ qto sua domus a domo solis remora est: uel p̄cedētes lunā eodē īteruallo lunē pp̄iquāt: quo domiciliū suū est domicilio lunē pp̄inquū. Sic ergo Saturnus salutabit solē: quotiēs occidentalis. i. post solē exortus ī signo sexto a solis signo fuerit. Iuppiter uero reūiset solē ī quinto. Mars ī quarto. Venus ī tertio. Mercurius ī secūdo. Similiter salutabūt lunā qm̄ oriētales a luna. i. ante illā orti eisdē illā īteruallis aspicient.

Hinc itaq; apparet cōsonātia qdē. Iouis Venerisq; cū sole
atq; cū luna: dissonātia uero saturni martisq; ab utrisq;. Nēpe Iuppiter ad leonē solis sedē sedē suā Sagittariū i trigono collocauit aspectu pfecto. Venus Librā itaq; ad leonē i exagōno aspectu quoq; ppitio. Mars scorpiōnē ān quarto uidelicet spatio dissonāte. Saturnus & i sexto nō cōsono& in septiō p̄fus opposito. Opponit. n. & Ioni Aquariū: & Cácro pariter Capricornū. Similiter Venus ad Cácrū disponit Taurū i exagōno. i. sextili. Iuppiter Pisces i trigono. i. in trino. Mars Arietē i quadrato. Saturnus ut dixim⁹ i sexto pariter atq; sepio. Ideo Iuppiter atq; Venus fortunati dicunt utpote cū Rege coelestiū Reginaq; cōcordes. Saturnus atq; Mars infornati: qm̄ sunt inde discordes: Sed saturnus magis infelix: qm̄ maxie dissiderit uidet a sole: imo ēt magis q̄ maria a luna. Hinc admonemur aīos illos qui cū diuinā uoluntate cōsenserint fœlices fore: discordes uero miserios.

Sol statua Dei, Cōparatio solis ad deum. Cap. IX;

Aec diuinus Plato noster diligentissime cōtēplatus solē ipsius boni cōspicuū filiū noīauit. Arbitratus quoq; est solē esse p̄spicuā Dei statuā in hoc templo mundāno ab ipso Deo positā intuētibus ubiq; præceteris admirandā. Hunc ueteres ut Plotinus ait & Platonū uenerabantur ut Deū. In sole prisci gentiū theologia gentiliū numina collocarunt. Q uod quidē Iamblichus & Julianus Macrobiusq; testant. Deniq; quisquis non uidet solem in mundo imaginē esse uicariumq; dei is profecto neq; noctem consideravit unquā neq; solem

suspexit exorientē: neq; cogitauit quātū excedat sensum.
Quā subito uiua reddat q̄pcul ab ipso mortua putabā
tur. Neq; munera solis aīaduertit: qbus solus ipse facit
quod stellæ cuncte cōficerne nequeūt. Solē igit̄ uel Phœ
bum Musaq; idest itelligētiæ ducē una cū Plaōicis atq;
Dionysio ymaginē Dei cōspicuā eē conclude. Esse quoq;
Phœbē.i. Lunā ymaginē phœbii ferme quēadmodū ille
dei. Et ut inqt Hipparcus hāc eē solis speculū uidelicet
cidens sibi a sole lumē ad nīra deflectens i presentia dispu
tare nō expedit. Neq; tñ prētermittere decet cōparationem
illā platonicā alibi latius a me descriptā. Quēadmodum
sol & oculos generat & colores: oculisq; uim p̄bet qua ui
deant: colorib⁹ qua videant: & utrosq; in unū lumine eā
cikante cōiungiti ita deus ad itellectus oēs resq; itelligibi
les se hīre putat. Spēs enī rex itelligibiles & itellect⁹ oēs
ipse p̄creat: atq; uirtutē inuicē agendi p̄bet utrisq; p̄pris
semel atq; naturalē. Circūfundit insup assidue cōe lumē.
Per quod uirtutes & itelligibiliū & itellectuū ad aētum
mutuū excitat copulatq; agendo. Quod sane lumē i re
bus qdē itelligendis ueritatē in mentib⁹ aūt sciam Plato
nuncupat. Putat insup ipm bonū. s. deū ita saltē hēc oīa
supare sicut sol lumen & oculos & colores. Sed ubi pla
to solem inqt oē uisibile supare: pculdubio supra corpo
rem solem incorporeū auguratus est solem. Diuinū. s. i
tellectuū. Q m̄ uero ab ymaginē ad exemplar. ptim adimē
do quod deteri⁹ esti ptim addendo quod melius aſcendes
re licet ideme si placet soli cui n̄laterā subtraxit Aueroiſi
tu certā ſimiliter q̄titatem. Sed interea cū luce relinque

uirtutem ut supsit lumē ipm mirifica uirtute refert̄: nec
quāitate certa: nec figura aliqua definitū. Ideoq; imen-
sum ymaginazione spatiū sua circū præsentia tangēs. Ita
tunc excedens intelligentiā sicut in scipso nunc exuperat
aciem oculoꝝ: Hac ferme rōne deū qui in sole posuit ta-
bernaculū suū ex sole p uiribus inuenisse uideberis. De-
niq; sicut nihil alienius ē a luce diuinā q̄ materia prorsus
informis: ita nihil a luce solis diuersus ē q̄ terra. Iō cor-
pora in quibꝫ terrea cōditio pualet tanq̄ ineptissimā luci
lumē nullū intus accipiunt. Nō quia sit ipotens lumē ad
penetrandū. Hoc enī dū non illuminat intus lanā: ut fo-
lium interim penetrat momēto christallū: alioquin diffi-
cilius admodū penetrari. Ita diuinū lumen ēt i tenebris
animæ lucet: sed tenebræ non cōprehendūt: Non & hoc
habet simile deoꝝ: Q uod deus angelicis beatisq; mentibꝫ
scientiā diuinorū prius infert: mox amore. Animis uero
nostris hic utcūq; cōdēntibus amore accēdit purgātē
atq; conuertentē ante q̄ diuinosq; intelligentiā largiat. Ita
sol pspicuas ubiq; purasq; naturas. q. iā cælestes momēto
prorsus illuminat: opacās uero materias ineptas luci cale-
facit prius & accēdit: atq; subtiliat mox illuminat. Atq;
tam calore q̄ luce iā leues & puias. Nō nunquā eleuat ad
sublimia. Hinc Apollo radioꝝ aculeis Pythonēā molem
transfigit: purgat: dissoluit: attollit. Neq; uero p̄termittere
fas est: q; quēadmodū speramus Christū tandem in suo re-
gno uenturꝝ: & splédoře sui corporis exundāte hūana e ter-
ra corpora prorsus suscitaturꝝ: ita post hyemē letalē quotā
nis expectamus sole in ariete regnantei semina rerum in

C

terris.q.iā mortua & aīalia semiuiva ad uitā & pulchritudinē statim reuocatur. Hinc Mercuriū tanq̄ solis actites caduceo quodā excitare dicit̄ dormientes. Et plato de surrectionē quādā quasi simile i libro de regno describit.

Sol primo creatus & in medio caelo. Cap. X.

q Væritur inter hęc quid potissimū p̄io deus crevit. R̄ndet Moses lucē. Merito.n.ab ipsa diuina luce plusq̄ intelligibili statim emanat lux oīum simillima deo. Lux quidē intelligibilis in mundo supra nos in corporeo idest purissimus intellect̄. Lux aut̄ sensibilis i mūdo corporeo.i.lux ipsa solaris. Sed hęc forte primo qđ sui gradu tanq̄ die p̄io id ipsum simpliciter hęti ut luceat intus illuminetq̄ foris. Secūdo uero ut uirtute calefactoria tū ipa pollear:tū cætera uegeter. Tertio rursus ut efficacia sua iussuq̄ dei seipsum ppaget i molē. Quarto deniq̄ naturæ ordinisq̄ gradu.q.die quarto:ut molē suā ita sortiat̄ in orbē quēadmodū diuinę intelligētię lux unde manauit reflectit̄ in seipsum. Ideo Moses p̄io quidē die ipsam simpliciter lucē. Quarto uero lucē rursus solari hac a.orbiculari figura præditā afferit procreatā. Plato quoq̄ bis solis constitutionē repetit in Timeo. Primo quidem in numero planetar̄.q.consortem. Secundo diuinitus mirabili præceteris luce regiac̄ auctoritate donatum. Solē pleriq̄ astronomos in exordio mundi ad Orientē p̄io hitabilē tradunt in Ariete regno suo medium caelum uelut arcē atq; caput tanq̄ regē cœlestiū temnisse. Moses quoq̄ ubi ait factum esse diem unū non mane qđ dem & uespere. Sed uicissim uespere atq; mane designat.

post meridiem quo sol est accensus diem iam natū deinceps in uesperā declinare sequenti mane complendū. Auctoritatē pfecto solis regiā confirmavit ubi primū mundo diem dominicū assignauit. i. solarē. Si n. deus mūdū sex quidem diebus absoluīt & septimo conqueuit: nimirum ab ipso solis die idest potestate solari mundi uidet auspicat⁹ exordia. Saturnū uero a sole remotissimū gna-
tionib⁹ actionibusq; iudicauit aduersum ubi saturni die
p̄cepit ab actiōe uacādū. Nonne & auctor ille uite Xps
quē expiratē sol ē medio cōlo quasi uates obecēbrato uel
tu defluerat sursum die & hora solis resurrexit ex mor-
tuis ita lucē nobis intelligibilē sicut sol uisibilē redditor⁹.

Duo solis lumina. Apollinis minus. Gradus lumenū.
Sol diuina omnia refert. Cap. XI.

I sole excogitemus in p̄ia illa nature suæ p̄ptie-
tate quā p̄io creationis suę momēto sortitus est:
canq; mūratos in cōsortio planetar̄. Cognoscem⁹ natura-
lem primāq; lucē eius non fuisse tantā p̄io q̄ta r̄mox ea-
sit. Non n. tantū stellas ceteras magnitudie supatq; lū-
mine. Nā magnitudinē qđē Iouis minus q̄ duplo lucem
uero forte cētuplo supat. Horū quāritates certe cōpatiōe-
terrę censem⁹. Quoties uero sol terrā cōtineat dixim⁹ ab
initio. Iuppiter pfecto qnqes atq; nonages terrā adequa-
re putat⁹. Aliud igit̄ & aliūde prorsus eluxit lūmē hoc i-
mēsum naturali solis luci desuper additum. Omnia sane
caelestia proprium lumen nascentia secum attulerūt. Sed
uel exiguum uel nobis occultum: siue raritate quadā &
candore siue alia de cā lateat. Simile qddā lūmē pauloq;

pro magnitudine sua maius ab initio sol secū attulisse videatur. Verè ppter p̄priū illud natuūq; lumē ut ita loquar obscurū: statim aliud hoc oculis parētissimū lumē dini natus est adhibitū: itaq; expressior qdā intelligētiæ diuinæ & largissimæ bonitatis imago Deus ut Theologī nři trādunt geminū mētibus dedit lumē. Primū quidē natura liter his accensum. Secūdū uero iā quasi pro meritis nec nō gratis insup additū largitate mirabili beatas efficiēt. Cum igitē stellæ mentiū fint imagines cōsentaneū est has duo similiter lumina suscepisse. Quādmodū uero deinde lumē hoc int̄ḡs in sole lumini solis primo mirabiliter ad didit: ita sol statim uicarius in hoc officio Dei hoc additum sibi lumē natuīs stellæ luminibus addit. Immo uero sicut solemus lumē quod apparet in luna nō ipsius latitudine: sed solis lucē dicere p̄ lunā ad nos usq; demissam ita secretissima Platonicoꝝ rōne dicemus: splēdorē tantū in sole patentē nō ex ipso qdē: sed ex Deo p̄ ipsum ad curvata p̄cedere: itaq; nō globi illius: sed Dei ipsius lumen: ita iā oculis manifestū. Deus pfecto dū solarē globū exigua cæli particulā tanto splēdore cōpleuit: ut ex uno fulgor exuberaret in oīa: absq; dubio declarauit: & corpusculū solis tā incōparabile munus nō ex se sed desup accepisset & ex uno Deo solis sole cuncta prorsus bona p̄ oīa p̄p̄gari. Quādmodū uero lumē hoc in sole sensibile: sensibilia oīa sensuq; collustrat: & uegetat: & format: & ad superiora cōuertit: ita intelligibile quoddā in ipsa solis aīa lumē int̄mos aīoꝝ oculos illuminat: & accēdit: & reuocat. Hinc solē apud theologos ueteres Apollinē: arbitros

noiatū & harmonia eis auctore. Duceq; Musas. Q m
aios nō rā manifestis q occultis influxibus radios a cō/
fusa quadā turba resoluat & harmonice moderetur: atq;
ad intelligētiā postremo pdicat. Neq; uero putadū ē lu
mē hoc amplissimū efficacissimū & iter mūdā datū
pceteris optimū donūq; pfectum originē primā ab exi
guo solis corpore ducere: sed ab ipso bono tāq; p̄e lumi
nū: in quo qcqd ē luminis certe plusq; intelligibile ē oēm
pr̄sus excedēs intelligētiā. Sed inde in diuinū sicut ange
licū intellectū mox descedēs intelligibile īā euadit. Dein
ceps in aīā mūdanā mentē ueniēs intellectuale moxi &
insup imaginabile īā effici: Subinde in cœlū trāfīs sen
suale fit simul atq; sensibile. Deniq; ad inferiora demis
sum īā. q. diuidit & alicubi quidē sensuale fit. i. an ocu
lis animatiū. Alibi uero sensibile. i. obiectis. In paucis āt
seruat utrūq; & his quidē nocte uidētibus. Sed reuerta
mur ad prima. Tria Platonici principia ponunt. Ipsam
bonū. Diuinū intellectū. Mūdi animā. Lumē unicū p̄e
teris palā hēc oīa refert. Ipsam quidē bonū pfert. Q m
dū cuncta mirabiliter antecellit interim p̄ oīa se diffun
dit: & ad sublimia reuocat excellentia interim sua mira
biliter & puritate seruata. Intellectū uero diuinū: qm̄ de
clarat oīa: & distinguit: & ornat: Animā quoq; mūdā
qm̄ almo calore generat oīa: fouet: & vegetat: atq; mouet.
Rursus quēadmodū ex trib⁹ sup cœlū mūdi principi⁹
in cœlū descēdit: atq; sub cœlū refertoq; ubiq; parētes. Ita
in celo qdē p̄ sole rep̄ntat ipm bonū. Intellectū uero di
uinū. i. plenitudinē Ideas per firmamētū stellāz plenū:

Animā demiq; mūdi.q.mobilē p lūnā luce mutabilē: Si
militer & sub cēlo primū qdē p ignē: Secundū uero per
aerē: Tertiū postremo p aquā. Deniq; quēadmodū stelle:
qdē supiores imutabiliter illuminant a sole: Luna uero:
mutabiliter inde lumen accipitesc & angeli a Deo imo:
biliter: animæ uero mobiliter illustrantur.

Similitudo solis ad Trinitatem diuinam & nouē or:
dines angelor̄. Item de nouem numinibus in sole: & no:
uem Musis circa solem. Cap.XII.

n Ihil i mūdo diuinæ Trinitati rep̄it sole similius.

In una.n.solis substātia tria qdā īter se distīcta
sunt: pariter & unita. Primū qdē naturalis ipa fēcūditas:
sensib⁹ nr̄is pr̄sus occulta. Secūdū manifesta lux eiudē:
ex ipsa fēcūditate manās ipsi semp equalis. Tertiū ab:
utroq; calefactoria virtus penitus par utrisq;. Fēcūditas:
igit̄ patrē refert. Lux uero itelligētiæ similis filiū intelli:
gentiæ mó cōceptū. Calor amatoriū spūm rep̄ntat. Circa:
diuinā Trinitatē theologi nr̄i tres angelor̄ Ierarchias ex:
cogitāt qlibet tres ordines cōtinentē: Primā pri: Secūdā:
filio: Tertiā spūi cōsecratā. Similē quoq; circa solarē tri:
nitatē nos ternariū inuenimus atq; nouenariū. Sigdē ex:
ipsa solis natura fēcūda tres naturales fēcunditates per:
cuncta pcedunt. Prima quidē inde fit in natura cœlesti.
Secūda uero in simplici elemētor̄ natura. Tertia deniq;
in natura mixtor̄. Rursus ex uitali calore solis pāssim.
ultra naturas ppagat & uita:eaq; trina. Prima quidē ne:
getalis in plāctis. Secūda uero sensualis imobilis i Zoo:
phytis. Tertia sensualis atq; pgrediēs in pfectioribus. s.

ālibus. Ex luce deniq; solis tres fulgoris sp̄es deriuantur
sive p̄ cēlū sive sub cēlū. Aut. nō oīo cādū lūmē ē aut
oīo rubēs aut mixtū. Cū uero lūmē & simillimū &c. q.
principiū cognitiōis existat p̄cipue sensualiſ merito trib⁹
luminis sp̄ebus tria quoq; sensuū genera r̄idere videntur
Rubori quidē sensus oīo corporei tactus uidelicet aq;
gustus: Cádori uero sensus plurimū incorporei imaginatio.
s. atq; uisus: Sed lūmī mixto sensus quoq; inter suos
corporeos corporeosq; medii: auditus s. & olfactus. Hā
Etenus solis lūmē nō solū imago est eiusmodi rei: sed &
cā. Purę uero intellegētū solū ē imago: Sicut. n. intellegētia
pura momento paginæ profundā penetrat aq; declarat:
ipsa interim nulli pmixta sublimis existet: ita lūmē illa
meno p̄ oīa se dilatat & singula patet ac tenuitudo si-
mul est ubiq; totū nulli pmixta. Siquidē ab eo te sole ne
momētū quidē lūmē in aēre pmixta: Sullā nāq; Phœbus
passim comitat' eunt. Sed qm̄ nescio quō hāc sub hoc
Apolline quasi poētē fuitas & si nō bonitatem partipēt
colabulati. Primo qdē de diis (ut Platonicē loquuntur) supe-
rioribus. Deinde de Mūsīs nouē veteres in sole ab omniā
collocarēt. Nā aut substācia eius cōēplamittat uires.
In substācia essentiā: uitā in omnī genere essentiā. Cælum:
uitā R̄heā intelligentiā uero. Saturnū: tōz more cognoscimus.
Si uires solis post substāciā cōēplimor facili-
ditatē qdē eius lōus nō miscabitur & Iunonē: luce uero
Apollinē & Minervā: calore deniq; Venerē aq; Bacchū.
Iam uero Phœbus & Bacchus qui p̄ecepteris in sole plu-
rimū: dominabuntur: indeq; Semper audaces ex parte

bant: quā si quis nouērit lucetū calorēq; solis ea sintōrū
te p̄fusus & p̄prietate qua illuc existūt suscipe ad infumū
suū & modū accommodare iūnētutē inde p̄pērā repā
taret: uel saltē centū atq; uiginti solis annos īp̄lere. Vix
post nouē h̄ec numina intima Soli ad nouē circa solem
Musas p̄grediamur. Quid igit̄ nouē circa Phœbū Mi
ste: n̄isi nouē Apollineorū genera numinū p̄ sphæras m̄y
di nouē distributorū. Octo nāq; cælos tantū ueteres co
gnouerunt. Sub igne uero cælesti: quasi nonū cælū aerē
purum adhibuerunt: qualitate uidelicet motuq; cælestē.
In quālibet uero sphæra dūtūos sp̄us oculis occultos dis
posuerint: gradatim stellis singulis dedicatos: quos Pro
catus ēt angelos & lāblichas insup archangelos pricipa
tusq; cognomināt. Sed q̄ inter eis ubiq; p̄cipue sunt fo
lares antīq; appellauere Musas scientiis qdē cibis p̄
fidentes: maxime uero Poētu Musicę Medicinę expiatio
mibus & oraculistarq; uaticiniis. Iā reuertamur ad solem.
Minima quocq; si mō rarissima sint in epti nimū admira
mur. Confusa uero uel maxia dēci pariter & ingrati īā
dū admirari desuimus: Nemo mirat ignē īinstar celi fo
lisq; fermentē sine mixtura purissimū ppetuo mobilēt. Lō
ge lucentē: ex minimo statim maximū: dum oīa in se dō
verit. Nemo solē q̄cum fas estimirat incōparabiliter oīa
superante genitorē diūm atq; moderatorē. Solē exhilarā
tem tristia: nondū uiua uiuiscantē: Iā mortua suscitato.
Verū si semel quotānis pandere domus oīpotētis Olym
pi: splendorq; subito tantus suspicere: Solē supra modū
omnes solū admirarent̄. Solē oēs uel tanq; summū Deū

suppliciter adorarent: vel saltē diuinitus missum minime
dubitantes: Deo quāvis occulto tāti muneris auctōri: īgē
tes quotidie gratias agerēt. Iāblichus īgit̄ Julianusq; Pla
tonici iubent noctē fingere absq; ullo Lunæ Stellarūq; lu
mine: quod solis quoq; donū est manifestū. Vt certius co
gnoscamus quid absq; sole futuri simus. Q[uantum] huic
soli supernoq; debeamus.

Solem non esse adorandum tāquana rerum omniam
auctōrem.

Cap.XIII.

5 Ocrates in castris sapē sub diuo sole suspicāns
orientem stetic artonitus in eisdē uestigiis īmotis
mēbris incōniuētibus oculis statuē more quoq; solem
salutaret itaq; resurgentē. His ergo platonici similiq; q
signis adducti socratē forte dicent phaebo quodā dēmo
ne statione ab ipsa pueritia ductū Phaebū ipsum uenienti
summōpe consueisse: eadēq; rōne sapientissimū grecosq;
omniū Apollinis oraculo iudicatū. Ego vero qd de fortis
dēmons seu genio: sine angelo affirmandū maxime ui
deat: impreſentia p̄tēmittā. Id certe ausim affirmare: so
cratē in eo mentis exoffi non sole qdē hunc admiratum
fuisse: sed alterq;. Cū n.admirationem sola nouitas afferte
soleat: qd tantū stupeat hūc admirabundus socrates: quē
& quotidie uider: Cuius & motus oēs uiresq; iādiu ma
thematica simul & physica rōne cōprehēderat. Q[uoniam] te
ste Platone non dēū primū: sed dei filiū appellavit. Non
filiū inq; dei primū: sed secundū iācq; uisiblē. Primū. nāq;
dei filiū non sole hūc oculis manifestū: sed alterq; hoc lon
ge supiorē intellectū. s. primū solo cōtēplabilē. intellectū.

D

Socrates igitur sole cælesti nonnunqā admonitus: Soleqā
inde supercælestem auguratus: & illius maiestatem con-
templabatur attentior: & parris illius incomprehensiblē
bonitatē admirabatur attonitus. Hunc Iacobus apostolus
patrem luminum appellavit: luminū inqā plusqā cæle-
stium atqā cœlestium. Apud quē non sit transmutatione inqā
uicissitudinis obumbratio. Nam & supercælestia illa fa-
cta putat naturaliter mutabilia: & cœlestia multa quoquo
modo obumbrari non dubitant: Subcælestia uero quoti-
die. Quāobrem omne datum optimum. s. menti natura
liter insitum: & omne donū perfectum uidebet: post na-
turales dotes adhibitum non a Sole hoc stellisqā munda-
nis: sed altius ab ipso patre luminum descendere censet.
Nam intelligentia: uiribus. q. gradi bus quibusdam non
quidem cælitus: sed desuper acceptis frēti: sup cælos afor-
dimus: ibiqā multa cælis præstantiora cognoscimus: &
animam: & colimus: ipsumqā cæli fabrum ante omnia
ueneramus. Nec tamen possemus intelligentia incorpo-
reum aliquid cæloqā melius intelligere: uel amare: si cæli-
tes tantum intelligentiam haberemus. Iam uero ne quis
Solem Lunam stellas inimicum admiratus & adoraret: &
tanqā intellectualium munera auctores & patres uene-
raretur: prudenter admonuit: Solem hunc non esse uni-
uersi principium. Missas impræsentia faciam rationes:
quibus in Theologia nostra principium uniuersi nec cor-
pus esse: nec animam: nec intellectum: sed aliquid ad-
modū excelsius affirmamus. A quo quidem sol cœlestis
longissime distat: ut umbra quadam illius esse iudicetur.

potius q̄ ymago. Rationes autem quas Iacobus hic attingit breuiter impræsenti perstringam. Cum status tāq̄ principium & rector finisq; motionis sit omni motu perfectior certe deus ipse principium & finis & rector omnium mobilis esse non potest. Sol autem est assidue mobilis. Præterea principiū uirtus tanq̄ immensa fortiter attingit omnia : nec usq̄ cohiberi potest. Solis autem uirtus per radios agens præpeditis passim radiis impeditur: defectum patitur obiecta Luna. Sæpe nubibus coherenceatur. Terrena densitate repellitur. Distantia loci debilitatur. Sol ipse quintiam minima quædam est particula mundi. Angusta quadam sede tenetur. Trahitur a sphæra: rursumq; retrahitur. Contraq; sphæræ proprias impe-
tum a sphæra semper superiore revoluitur : contrariisq; signis impeditur & stellis: & aspectu (ut ita loquar) numerorum nonnunq̄ debilitatur. Deniq; principiū unicenter omnia ubiq; & semper: & in omnibus operatur. Sol autem nec mundi globos ipse facit : nec quæcumq; frigida uel humida sunt uel densa. Similiq; ipse uirtute propria potest efficere. Necq; similes siq; sunt in celo uirtutes ullam a sole ducunt originem. Ceterum quis Sol ab auctore mundi longissime distet: celestia tamen omnia ad Solem unicum: q. rectorem in celo measuramusq; diuinitus redacta uidentur. Ut hinc profus admonemur: omnia quæ in celo sunt & sub celo : & super celum ad unum canctorum principiū refert similitudinem. Idq; considerantes tandem hoc ipsam ea saltem uiserauia uenerarentur q̄ta ecclesia. Schola.

Marsili Ficini Florentini Prohemium in Librum
lumine Ad Magnanimum Petrum Medicem.

Vm opusculū de Sole tibi clarissime
Petre destinauissim : memini paulo
post iādiu me de lumine libellū cōpo
suissē. Itaq; decere p̄fus existimauis
ut lumē illud solem hūc suū mox se-
quat :q. ducē. In terris qdē primū
cescētis aurorę fulgori. Solē p̄cedit euestigio surrecturū.
Sed in caelo uicissim sol ipse p̄ splēdorē āncedit ex ipso
manā:ē. Ordinē eqdē terrenū iādiu secutus lumē priusq;
solē sum̄nescio quō cōtēplatus. Nūc uero uicissim cæle
stē ordinē imitatus solē lumini patrē nato ut par fuerati
āposui. Neq; uero in hoc libro uel ī p̄cedēte cōfliū fuit
minutiores mathematicoꝝ de sole uel lumine qōnes cu-
riose pseq: Sæpe non tā utiles q̄ certe difficiles. Sed hoꝝ
potius exēplis cōpationibꝫ qbusdā q̄si gradibꝫ mores
animi cōtēplādi regulas diuina mysteria pro uiribꝫ aſſe-
qui. Siqdē nullū ad hēc plane p̄spiciēda certius uel indi-
tiū uel argumētū est q̄ lumē. Nobis. n. cælestis ille pater
phœbea lustrauit lāpade terras: nō qdē ut sub rāto lumie
ut ita dixerim muscas aucupemur. Sed nos ipsos & pa-
triā nostrā parrēq; cælestē suspiciamus: p̄ eiusmodi uide
licet lumē diuina uidētes q̄si p̄ quoddā speculū in enyg-
mate: alias at p̄ lumē excelsi facie ad faciē q̄nq; uisuri.

Marsili Ficini Florētini: qd sit lumē i corpore mudi
in aia: in angelo: in dco: discursio p̄ oēs sensus. Cap.I.

o Di maxie oīum tenebras iquaz culpa displicent
mihi q̄cūq; displicēt:uel q; cū illis sint:uel q; ab
illis labētia relabant idcprimātq; ad illas. Amo ante oīa
lumē: cuius grā & cætera diligo:uel q; cū ilio sint:uel q;
ab illo fluentia refluant:reducātq; ad illud. Ergo nūtiāte
mihi mei sensus: qui cætera pene īnumerabilia nūtiāts.
Nuntiate mihi obsecro qd sit lumē. Rñdet auditus. Ae/
reus sum: satis esto: si sonos tibi aereos nuntiē. Rñdet &
odoratus. Evidē nō sum adeo lucidus: uaporeus sum: a
me disce uapores. Q uid aliena q̄ris a me gustus ait: Na
po equidē in liquore: indico tibi liquores. Noli a medi/
t tactus: extorquere qd nequeo. Corpulentus sum: cor/
pulenta nuntio: Altius quare lumen.

Descriptio luminis uisibilis. Cap.II.

h Inc admonitus ab infimo quo ceciderā: ad altissi
sima mei corporis nūc ascendā: ut inde lumē le/
uius altiusq; cūctis accipiā. Eia agite oculi mei lucētes: ip
lumē illud obsecro: quo prē ceteris īmo quo solo delecta
mini cātū: indicate reginę uestre rōni qd sit lumē. Rñdet
subito uisus: splēdidus ego spūs sum & splēdor sum spi
ritalis. Quo circa cū a me iure ppria officia postules: lar
gior libētissime quātū hēo. Lumē est spiritalis qdā & su
bita & latissima a corporibꝝ naturae eoz sine detrimēto
pprio emanatio. Nitoris. f. cuiusdā a diaphanis. i. tran
spicuis. Coloris āt ab horū oppositis: q̄titatis figurā: mo/
tusq; ab oībus. Congrega in unū oē colorū genus. Q uid
erit hoc uniuersum? Nisi lux qdā omnicolor: siue lumen
factū in solidiore obscurioreq; materia tērte iā opacū.

Segrega tertiū illi p̄mixtā. Quid erit reliquū? Nisi quidā īmo claritas actusq; p̄spicui sicut color ē actus opaci. Color qdē lux ē opaca. Lux at̄ color clarus: īmo p̄spicui corporis colorūq; flos quidā & uigor quasi unicorū actū uirtuteq; omnicoior. Forte uero & abeunte lumine nō sunt colores. Siqdē sint lumē ipsum iā uariū: alibi ut delicit aliter affectū atq; reflexū. Forte et̄ in uirtute lumenis semp̄ sunt ipsi colores: alibi aliter explicandi.

Nihil clarius q̄ lumen ac Deus. Nihil obscurius.

Capi. III.

a Dumbatio hēc estio mei oculi: potiusq; pictam.
Nihil unq; audiui obscurius definiri. O rē ualde mirā. Quo nā pacto fieri pōc: Ut nihil sit obscurius lumine. Quo nihil ē clarius siqñ p̄ illud clarēt̄ declarāturq; oīa. Ascēdā igit̄ hinc ad sublimē mētis speculā: ut scilicet hoc uideā inde præter quod aliud q̄cūq; alicubi uidere nō possim. O mens q̄ recte cūcta mētiris: dico mihi nūq; forte lumen est ipse Deus: quo etiā nihil clarius est: nihil obscurius. Nihil clarius q̄ deū esse: esseq; ad summū potestē sapiētēq; & bonū. Hoc n. auribus nostris quæcūq; ab eo sunt facta p̄clamant: Ut nemo sit surdior illo: qui tantū rex omniū sonitū strepitūq; nō audit. Nihil cōtra obscuriusq; quid sit deus: ut nihil sit tenebrosius illo: qui sibi opinatur hoc esse clarissimū.

Lux intelligibilis est intelligibilium causa: uisibilis uisibilium.

Cap. IIII.

r Espōdet mens deū esse patrē luminū. Apud quod nō est trāsmutatio: per quā extinguitur uel mā.

uatur. Neq; uicissitudinis obūbratio ip̄ quā uel uicissim
beat noctē; uel patiat' eclipsim. Respōdet rufus. Deū
lē lucem in qua tenebrae non sunt ullæ. Idest formam
in qua nihil est informe. Formositatē quoq; in qua nihil
est deformē. Deus certe sicut mēs que radius eius est imo
tārāt: lux est inuisibilis: infinita: ueritas ipsa ueritatis cu
sasq; omniū causa: Cuius splendor imo potius um
bra est lux ista uisibilis atq; finita: causa uisibiliū. Q uia
iam uero lucis ueritatisq; natura est: ut ceteris aliis aere
declaret. Deo cuncta per se uere clareq; conspicua sunt.
Perinde ac si uisibilis lux cum sit oculorum uisibiliumq;
sensu: scip̄am intueatur tanquā omnicolorē: atq; in se co
ores omnes sensibiliaq; omnia uidet.

Lumen uisibile: rōnale: intelligibile: diuinū Cap. V.

ii Erū ad tā sublimē speculationē bāud tā repente
prosiliendū: sed gradatim ascendendū: mens ad
monet: ne caligare cogamur: ac splēdore nimio occula
i. Noli ratio cōfidere sensibus. Visus tibi nō fatis num
iat. Ceteri nullo mō. Visus quia sensualis lux est: tantū
sensibile accipit datq; splēdorē. Atq; cōuerſoq; sensi
bile accipit datq; splēdorē: hunc sensualē quandā lucē
esse cognoscis: ultra uero inde nō licet p̄gredi. Sed hinc
a me discito: primū quidē me. s. intelligentiā esse lumen
quoddā intellectuale: quādoquidē obiectum meū est in
telligibile lumen: quod in qualibet re quærēda q̄ro: & re
perīa reperio. Siquidē lumē cuiusq; rei & ipsius ueritas
idē. Veritas est lumē intimū: lumen ueritas se ad extima
fundens. Discito deinde te. s. rationē esse lucem quandā

rationale rōnemq; lucentē. Siqdē rōnem lucis tanq; origi
nem tuā/rōcinādo tanta auiditate p̄quiris. Sed uis rōnē
lucis cōmodius assequi? In luce cuiuslibet rōnis eā que
rito. Ibi est rō lucis ubi & oīum. In ueritate summa quæ
& iōa sūma certitudo & claritas est repies ueritatē lucis
& claritatē: Siqdē idē est huius lucis quā quæris claritas
atq; ueritas. Q uid lux in deo? Immēsa suę bonitatis ue
ritatisq; exuberātia. Q uid in angelis? Intelligētiae certi
tudo a deo manans: p̄fusumq; gaudiū uoluntatis. Q uid
in cēlestibus? Copia uitę ab angelis: Virtutis explicatio
a cælo: Risus cæli. Q uid in igne? Vitalis qdā uigor a cę
lestibus insitus& efficax p̄pagatio. Deinde in iis q sensu
carent effusa cælitus gratia. In sentientib⁹ exhilaratio ip
sius spūs sensusq; uigor. In oībus sūmatim itimq; forcūdi
catis effusio. Vbiq; diuinę ueritatis bonitatisq; ymago.

Q uibus rationibus a luce uisibili ad inuisibilem ascē
damus.

Cap. VI.

ii Erū ne forte fingere p̄ arbitrio uideamur ubi sub
stantiā quandā lucis incorporez p̄enitus& diuinę
totiens affirmamus/cōsideratiōe dignū ē/lucē hāc oculis
manifestārē non posse primā. Tū quia p̄portionē aliquā
hēt cū corpeis oculis oībus uel qbusdā:tū q̄a mobilis ē
atq; est in alio& ex aliquo pēdet. Ad aliquā ergo supio
rem lucē ascendēdū est reiusmodi cōditiōibus absolutā.
Pcr se iā & in se existentē p̄enitus īcorpēā. Q nūquidē &
haec manifesta nobis p̄pemodū incorporea ē/yimaginūq;
similiter incorpēar cā:nec ullis astricta dimēsiōibus uel
diuisiōibus uel mixturis. Vñ constat ex mole uel formā

uel uirtute corporea originē primā h̄c non posse: hāc igitur hēt a luce corporibus altiore ac supra modū ampliore: ut ita dixerim: atq; clariore. Si dē materia uel cœlestis ita lucem illuc obfundit diuinitus descendente: sicut sub cælo caliginosa mōles susceptū cælitus lumen obtenebrat. Quāobrē op̄ceptū ē: & hoc sub luna lumē a caligine: & cœleste illud a materia segregare: & illinc ad lumē sup̄cœleste cōscendere: illinc rursus a rōnali luce ad intellectualem: ab hac ad intelligiblē: ab hac p̄ uīribus ad diuinā: ut reuelata facie ducti uidelicet a domini spū a claritate gradatim in claritatem in eadē ymaginē trāsformemur.

Ad numinum gaudiū cœlestes ip̄sorū oculi rident splēdore motuq; gestiunt.

Cap. VII.

p Ostq; uiderimus a cœlestiū radiis qui a supercœlestibus p̄ cœlestia tanq; per uitra quædam ad nos de scendūt cœlestis dari p̄fectionē suā: uitā: sensuā: certitudinē: gratiā: atq; letitiā. Necessariū est lueē in spiritibus super cælū esse formæ ip̄sorū p̄fectionē fæcunditatē uitę: perspicaciā sensuclarissimā uenissimā intelligentiā certitudinē gratiā copiā gaudii ubertatē. Horū oīum ymago est splendor cœli: imo ad horū claritatē tanq; umbra: quia minus pōt corpus cœli exacte claritatem spūs imitari: q; terra cœli fulgorē. Ad ipsum mirabile cœlestiū gaudiū cœlum quasi corpus eorū: imo quasi oculus eorū (oculū. n. orpheus solē appellat) ridet splendore: motuq; exultat: sicut terra tanq; ab illis remotissima luger tenebris: fitq; torpet & ocio: neq; n. putidū est cælū moteri uel ui aliquā uel defectu: cuius motus natura p̄petuus ē: locūq; natu-

E

ralē non relinquit: substantia quoq; absolutissima: a qua
nihil discedit sui? Sed quodā excessu lētitia: ob quā ge-
sticns quiescere nesciat. Ad gaudientū numinū cantū
Pythagorici arbitrant̄ sph̄ē choreas ducunt. Vñ ordi-
natissimis uariisq; motib⁹ mirabilē conficiunt harmoniā
ad astrorū risū: qui præcipue radiis indicat̄: rident oia q̄
sub cælo sunt: q̄ sup terrā: ad tenebras tāq; ad tristitiā oia
merēt: Solem⁹.n.ridētib⁹ cōgratulari flētib⁹:cōtristari.

Risus cæli ex numinū gaudio profiscēs.i.lumē oia
fouet atq; delectat. Cap.VIII.

q . uod lumen sit risus cæli ex spirituū cælestiū gau-
dio profiscens: indicat̄ hoies: q̄ quotiens latet̄
spirituū: ridentq; uultu: splendēt certe intus: dilatāturq; spi-
rituū uultu quoq; splendere uidentur oculis maxie qui ma-
xime sunt cælestes: quiq; in risu motū cæli instar efficiū
circularē. In lugentibus autē contra obtenebrant̄: restri-
guntur: torpent oia. Radii uero ex stellis ridentibus tanq;
diuinarū mentiū oculis benignissime lētissimeq; directi l
semina rerū: non aliter omnia fouent generantq; q̄ strati
aspectus in ouum. Illor̄.n.uirtute calor naturalis cūctis
inscrit̄. Vñ uita oritur: alitur: auget̄. Hinc fit ut oia uolu-
ptate appetant̄: quia nō mō uoluptate terrena: sed ēt cæ-
lesti lētitia generant̄. Q uis autē neget numina lēto quo-
dam affectu oia mouere atq; gnare? Cū & ab aialium na-
tura & ab arte oia uoluptate p̄creari: atq; p̄fici uideam⁹.

Lumē est incorporeū. Est forma: imo actus naturæ cæ-
lestis. Esse pōt sine corpe subdito. Est ubiq; etiam sub ter-
ris una cum diaphano. Cap.IX.

¶ Ed iuuat interdū una cū nō Plotino circa eadē latius puagari. Lumē quo momēto penetrat molē diaphanū: eodē diaphanū trāsuerberat uel durissimū. Item quo breue spatiū: eodē quoq; longissimū. Incorpo, reū est igit̄: cui neq; duritia resistit: neq; spatiū. Verūta, men qm̄ est exleste: ideo obstaculū natura terreū atq; sor didū: & si minus dux̄ sit: non capit cadidā luminis puritatē. Hinc plotin⁹ p̄bibet corpeas lumini tribuere passio, nes: idest accedere: recedere: diffluere: refluere: contrahit di, latari. Sed potius dicēdū putat: ubi corā lucido p̄spicuū quid exponit: statim lumen illic existere: illic agere. Sin minus/nō existere illic: non agere. Neq; tñ simpliciter esse desinere: q̄ diu corpus ē lucidū. Sicut neq; radi⁹ uisualis: quādiu uisus. Lux qdē est forma primi corporis pria. Itaq; tam pfecta: ut non p̄ modū oculos qualitatis cuiusdā ab actu distinctæ: sed potius p̄ modū uegetioris act⁹ existat tam uidelicet efficaciæ: ut momento p̄ oia sese porrigit: a fonte p̄prio non disiūctus. Præterea in quocūq; sub cælo corpore p̄ualet igneus qdā uigor igni cælesti similis: emi, cat & inde lumē aut fulgor qdā. q. familiaris color. Pro, inde cæli luminisq; natura: ut foueat oia non cogit de i, tegro p̄ cuncta discurrere: si uerū sit paradoxo: hanc eē semel cūctis infusa m. Hinc hærus ille: qui apud platonē surrexit ex mortuis: interea lumen inspexerat: cælesti ui, delicit quodā uisu: sed oculis caducis occultum. Q uod quidem per omnia proſsus extētum: regeret uniuersum. Luminis huius uehiculum: idest perspicuum Iamblichus ex theologia phœnicū afferit cūctis uel opacis infusum:

si quidē his omnibus inest & color aliquis quædā portio
luminis. Lumen autē scorsum a perspicuo in opacis esse
nō potest: quāuis forsū in se penes luminosum esse pos-
sit. Si secretum Timæi sensum recte uaticinamus igne-
ipsum spūmq; cælestē proximū animæ mundanæ uehi-
culū simul cū hac ubiq; uigere cognoscimus. Hæc enim
aīa motu qdē uitali calorē edit ubiq; atq; motū: intelligē-
tia lumen: simulq; luminis uehiculū ubiq; diaphanum.
Necq; tamē proprie lucere terrā licet dicere. Siqdem neq;
perspicuū huic misceat: necq; lumen cōmunicat quāuis in-
fusum. Siquis astrologorū regula fretus consideret quantā
uim habeant innumerabiles ubiq; radii machinæ cæle-
stis īmensæ ad penetrandā terrā mundi punctū hinc sal-
tē cognoscet per hanc quoq; passim diffundi cælestē lu-
men atq; diaphanū illic lumini necessariū. Q uāuis oce-
lis q̄plurimis hæc in terra patere nō possint. Patent uero
forte quibusdā illic degentibus animalibus. Aiunt enim
Platonici: sicut se habet frigus ad calorē: nigredoq; ad al-
bedinē: sic habere tenebras se ad lumē: ut tenebra non sit
priuatio pura luminis: sed lux minima uel opacissima.
Nigredo minus opacū lumen. Perspicuū. q. quædā pau-
lo clrioris luminis incohatio. Color quædā luminis ter-
minatio. Q nod qdē una cū colore quodā quodāmō sit
ubiq;. Tā. n. potētē tū aīa tū cælestiū lumine fieri: ut pu-
ris tenebris locus nusq; pateat. Siqdē & calorē ad ampli-
tudinē luce debiliorē esse ubiq; sub terrā effectus multi
testant. Pythagorici forsū hinc adducti nesciō quā i cā
mo mūdi turrim Iouis ædificauerūt. Vestalē certe ut ali-

bi diximus) ignē illic accenderūt. Ausi quoq; sunt p pte/
rea terrā stellā quādā cognominare. Vna cū his Theolo/
gi veteres atq; Plato iqd. & effectus ipsi confirmat flumi
na quādā ignea p terrae meatus deriuantur: igneo sc̄p illic
d̄mones inuenerunt.

Aliud lumen est aliud calor: atq; lumen antecedit ca/
lorem.

Cap.X.

q. Vod aliud fulgor sicut aliud calor ip̄ spicinū est. Nā
fulgēt siue nitet quę nō calēt: ac etiā frigida mai/
ta. Calida sunt ēt multa iquæ fūrſca. Calor ignis penetrat
ſepe q̄ nō trāſit ſplēdor: p pagat & ſplēdor lōgi⁹ citius q̄
multo q̄ calor. Q uod sit calor a lumine ſineniet q̄lq; co/
gitabiliēt in spiritibus intellegētive claritatē origine qua/
dā antecedere uolūtatis affectū & in mūdimachina ſolis
radios ſequētis caloris originē eſſe. In ſuperioribus qdō
regnat unio: in ſequētibus uero diuersitas. Itaq; in hoc
apud nos igne: q̄uis calor in eadē corpe ſitum quo & lu/
mē nō tñ eſt in lumine: ſicut neq; diuinitati q̄es eſt i mō/
tu. In cœleſtibus aut̄ eſt & in lumine calor quaſi lumē &
in celi motu eſt. ipsa celi quiſur physice loquar. Deniq;
super cœlū in ipſa intelligentia eſt uoluntas quaſi eadē.
Et in uoluntate gaudiū uelut idem.

Lumē nō fit illuminati qualitas: ſed eſt actus illuminan/
tis. Neq; lumina cōfunduntur. Lumen eſt uitium uerū
uniuersi.

Cap.XI.

c. Vm uero lumē: cauſa ſit calor: neq; tñ generis
ſit eiusdemērito tñq; in ſuperiori quādā genere
conſtitutū: adeo hunc apud nos coſt antecellit ut ipſum

quidē a luminoso corpore tñ pēdeat: sed a subiecto pa-
tiente nequaq. Hic aut̄ utrīq; dependeat. Lumen igit̄
solius illuminatis pprius & naturalis actus existit. Neq;
corporis illuminati sit qualitas: neq; tam inest q̄ adest il-
luminato. Ideo neq; diaphani naturā permutat: neq; hoc
per locū mutato mutatur: neq; certū per hoc habet spa-
tium. Occurrit enī ultra semper scipsum propagaturū:
eodemq; momento reflexiones multiplices agit. A specu-
lis in specula. Ab aqua in speculū: Et hinc rursum in pa-
rietem. Similiterq; deinceps. Neq; per reflexiones usquā
deserit illud unde reflectitur. Et in quolibet aeris puncto
multiplices format res imagines spiritales. Per quas pos-
fit oculus rem totā in punto quolibet contueri. Per hæc
omnia confirmatur lumen nō esse corporeū aliquid uel
corporis qualitatē. Sed ut redēamus parūper ad cōpa-
rationē luminis cū calore: neq; paulatim illuminat: neq;
hic uel parūper restat illuminare desup abeunte. Q uod
ſepe iā diximus. Calor aut̄ utpote qui aeris calefacti sit
qualitas: paulatim accedit: atq; recedit: & abeunte lumi-
ne refidet in subiecto. Potest itaq; lumē idē de substātia
in substātia pertransire: siquidē nō sit subiecti alicuius
accidens: aut qualitas: aut passio quedam: sed inseparabilis
actus agentis. Merito inter substātia quasi in se subsi-
stente & qualitatē quæ ab agente simul & patiente depē-
det: existit luminosus actus solū agēti suspēsus. Q uādo
lumen calefacit aerem: calefactio & a lumine depēdet &
aere: atq; inter lumen calorēq; genitū tenet mediū. Cum
igit̄ calor hic subducto lumen maneat: lumē aere sublatu-

penes solē existere potest: quia p̄ priū. Propriū enim inse
parabile est. Sic inter lucē lucido corpori penitus inti
mā atq; calorē iam aeris factum intimū mediū est lumē:
partim qdē lucenti intimū: partim et extra pcedēs: ut ra
dialis actus spectaculi directus in speculū: atq; radius ui
sualis ex oculo micās. Hinc patet lumen p̄ priū esse na
ture cælestis: neq; corporibus ullis cōicari nisi. q. cælesti
bus. i. diaphanis & igneis: ut iā diximus & in his quidē
cælestē cōseruare ppriatē. Cuius mīmē neq; diapha
no miscet illuminatio: neq; lumina luminibꝫ cōfundunt.
Eiusmodi nāq; cōfusio nō ad cælestes actus atq; virtutes
. i. ad radios: sed ad elementales pertinet qualitates. Q uia
nulla est ad p̄sentia luminis necessaria. Satis. illi est si
tertē opacitatē nō offendit cælestibus percipiendis
ineptā: quasi lumen ubiq; sui iuris sit nec usquā cælestē
amittat sublimitatē. Lumina vero luminātias nō cōfus
di hinc apparetq; si ad tres lucernas deambulaueris: tres
umbrae ex opposito reddes: uidelicet ppter tria lumina
in unum nō confusa. Item si tribus his īgentē tabulam
opposueris: in cuius medio unicū sic foramen tria statim
lumina e tribus lucernis ī oppositū resultabunt. Q uia
uidelicet nō sunt cōfusa. Deniq; si lucernā unā substule
ris: suū illā lumē. q. comitari uide: splendore cōi interim
diminuro. Mitto tūc Dionysiacū illud: tres in utro splen
dore radios diuinā nobis trinitatē representare. Mirabi
les in radiis esse uires: sed occasas Astronomi compre
bant: atq; Magi. Sed etiā mīmū admittanda est: quę mul
tis nota: ubi ex aere concurso radii ad centrum e conspe

Etū q̄plurimi p̄ æquales q̄sq; angulos repercutti, remotū
etīā corpus uel durissimū prorsus adurunt. Vn̄ cōstat in
super radios naturaliter esse calidos. Siqdē sola cōgrega-
tione feruentissimi mox euadūt. Tanta pculdubio est po-
tentia luminis: ut cœlestia aliogn a terrenis. q. absq; ppor-
tione distāria facile & subito plurimūq; cōciliat. Neq; so-
lum uirtutes stellæ oēs ad sequentia transferat: sed solē
ipsum stellæq; ad inferiora traiiciat. Quēadmodū spūs
noster aīa uires ipsamq; aīam ad hūores traducit & mē-
bra: arq; sicut in nobis spūs ē aī corporisq; nodus: ita lu-
men ē uinculū uniuersi. Sol. n. & stella quālibet lumē
suū non p̄ tenuissimā. q. linea iaculat: sed ex toto suo am-
bitu circūfundunt: Sed hoc statim uādiq; colligit se ī oī-
num: ne forte extra suū fontē pfluens evanescat. Sic. n.
proper unionē ualidius ager: & totū facilius erit ubiq;
Ac dū toca basi costrēatur in conū stella tota oīsq; uir-
tus eius per angulū aderit: agerq; potēter ubiq;: poteritq;
in angulo tota eius magnitudo trideri. Sic etiā cū in stel-
lis centrū & circūferentia sit lumen eārū quātenus a toto
pfluīt abitu: circūferentiā imitatur: quātenus autē colli-
gitur in angustū imitatur & centrū. Imitatur & ipsā (ut
platonice loquar) mundi animā. Ipsā quidē eius intelli-
gentiā claritate sua uitā uero calore: motū deniq; motu.
Sed de his oīb satis ī cōmētaris ī plōtinū atq; Timeū.
Lumen imitat̄ Deū: Grad⁹ lumenū: Color⁹: sc̄lae. Nu-
merus septenarius atq; nouenarius. Capi. XII.
q Vodāmodo etiā imitatur Deū: Nullus. n. oculus
quātūlibet acer: lumen ip̄fū in se puḡ solūq; cer-

nit: utpote quod incorporeū ē oīno pportionēq; oculorū
superat ut diuinum. Vident uero lumē oculi dūtaxat in
corpore illuminato uel luminoso & hoc quidē paulo dē/
fiore uidelicet oculis lumē contēperante. Forte uero illu/
minatū potius q̄ lumē cemūt. Debilissimi qdē oculi neq;
hoc ēt substinent. Validiores hoc intuent: sed non circa
solem: Vegetissimi circa solē quidē: Sed in sole nequaq.
Similiter ad Deū intellectus uarios se h̄re cognosces. Co/
gnosce p̄cor solē uno quodā nutu posse simul oīa facere
uel remotissima quæq; lumine uidelicet & calore. Deūq;
similiter facillime cuncta intelligētia simul & uoluntate.
Cogita rursus Deū tria rex genera p̄creare. Angelos p̄/
nitus incorporeos: Itē formas oīno corporeas. Medias ue/
ro aīas: i corpeas quidē substantia: sed affectu motuq;. q.
corporeas. Similiter solē aspice calore semp corporea ge/
nerare. Item lumine spiritales corpora imagines p̄ aerem
resultantes. Medios uero colores. Septē p̄cipui sunt effe/
ctus tū solis circa corpora: tū diuini luminis circa mētes
& animas. Nā penetrat: illustrat: accendit: excitat: amplifi/
ca: eleuat: format. Memento deniq; neq; solē neq; aliud
quicq; absq; lumine solis uideri posse: siquidē oē lumen a
sole dependet. Similiter ad diuinā lucē ueritatē primā ue/
torū oīum plenitudine intellectus oēs se prorsus h̄re. Sed
de his in Theologia latissime. Q uibus adde: quid sit lu/
men nullus absolute definit. Sed quid non sit semper ar/
gumentamur. Non corpus: Nō qualitas mixta corpori:
Non color: Non diaphanum: Non ymago cælestium: q̄
quidem simpliciter sit ymago. Non. n. ymaginis est ultra

F

imagines imaginariāq; cognitionē etiā substantias agere. Negationibus igitur cōparationibusq; quibusdā dūcūt xat lumē cognoscimus sicut deū. Iuuat uero parump cōparationes eiusmodi pse qui. At tu interim da uerbis uia lucis amice. Diuina lux per nouē angelorū ordines distribuit. Quē numerū in mentibus Platonici etiā receperunt. Ad similes uero gradus animæ quoq; beatæ roti piunt. Similiter solis lumē per nouē gradus prēcipue distribuit. Primus quidē gradus luminis est in sole. Secūdus luminis i firmamēto cādidi ob raritatē quoq; nobis occulti. Tertius cōspicuē lucis in stellis. Sed hæc ibi tri na. sc. cādida/rubea/mixta: sunt igit̄ hucusq; gradus qnq;. Ad rubeā refert ignis. Sextus in diaphanis sub luna simplicibus. Septimus in diaphanis sub luna cōpositis cum utris atq; crystallis lumē minime cōseruātibus. Octauus in diaphāis cōpositis cōseruātibus: quales sunt oculi mulci & noctilucæ carbunculiq;. Quibus inest pinguis qualitātē cū perspicuitate tenacitas luminis cōseruatrix. Non nus desinit in colores imaginesq; colorū. Præterea si colores sunt quasi lumina quedā totidē ipsi quoq; gradus habent. Extremi quidē sunt albus atq; niger. Horū medius æque distans uiridis. De quo satis in libro de uita secūdo Inter albū atq; uiridē croceus est albo similius. Rubeusq; clarus prope uiridē: Zafirinus uero medius. Tres similibus quoq; gradibus inter uiridē sunt & nigrū ex antecedentibus trina proportione cōmixti. Cū uero scientiæ luminibus lñminosissq; coloribus comparari possint merito sunt & nouē. Quasi musæ sub Apolline nouē. Scientia

quidem uel de rebus agit p̄ennitus separatis: uel omnino corporeis aut mediis. Illa quidem diuina. Ista naturalis. Hęc mathematica. Harū quælibet secatur in tria. Diuina enim uel cōtemplatur. Deū: uel substantias omnino diuinā ut angelos: Vēl intellectuales animas natura quidem diuinā: Sed quodammodo cū urgentes ad corpora: Sed interim separabiles. Hucusq; diuina scientia cōtemplatur. Naturalis autē tria quoq; cōsiderat. Vēl elementalia corpora uel cōstianuel animas his cōnunctas Mathematica quoq; triplex. Aut enim solam quantitatē tractat siue numerale siue cōtinuum: ut Arithmetra Geometrāq;. Aut quantitatē eiusmodi cū ratione motus: ut Astrologus. Aut etiā cū ratione sensus: siue uisus: siue auditus: Ut perspectiva uel Musica. Nouem igitur cōmnia scientiarum lumina sunt: Sed longius iam digressi uidemur.

Lumen est quasi spiritale quoddam. Et sp̄ritus sunt lumina quædam: Similitudo luminis ad animam: atq; angelos.

q. Vod lumē spiritale quoddā sic potius q̄ corporei ex eo cōstat: ut alibi diximus: q̄a p̄affim sine tpe ppagat. Sinc offensione implet p̄spicua corpora. Sine sui inquinamento se sordidis circunfundit. Pr̄terea corporibus his facilius se largitur: quæ longius a corpulentia mole discedunt. Vnde purissima corpora caeli & ignis qui cælestis estiut Platonici putantim se lucent. Aer & aqua ab illis. Interiora terræ neq; ex se manifeste nitenti neq; ex illis. In superficie terræ lumen mixtionibus

diuersis clementorū quattuor maxime terrenis infusum di
uersorū colorū induit formas quasi corpuscula quoque qua
si qdā animulat sunt scintillæ luminis illis infusæ. Quia
si ab illis mixtionibus segregaueris atq; seruaueris uide
bis forte quales sint rōnales animæ a corporibus separe.
Sunt n. lumina qdā olim in corporibus cōfusiora: sed iā
in naturā ppriā restituta ideoq; clarissima: Sic n. corpus
ab aīa diuersissimū illi quasi eclipsim obducit sicut luna
cōiuncta soli: Immo uero sicut mixtio terrena a celo alie
nissima cæleste lumē reddit opacū: facitq; colorē ex lu
mine: sic corpus circa animā reddit ex intelligentia seu
sum. Quādmodū radius calorē qdē pmiscet aerū: lucē
uero retinet nō pmixtā: Sic aīa corpori uitā cōicat: intel
ligentiā uero nequaq;. Instar lucis sine cōpressione suis se
colligit in angustum: sine distractione rursus explicat in
amplum. Nec aucto corpore crescit ipsa: neq; diminuit
decrescit. Lumē ab ampio dependēs se colligit p forāmē
trāfuerisq; radiis pslit in oppositū figurā pristinā: meri
amplitudinē quoq; paulatim subinde recipiēs ad eandē
deniq; redditū. Similiter aīa ab ampla diuinitate in an
gustū corpus affectūq; apud nos redacta pōt hinc ēt in
columis emigrare pristinam qñq; formā & amplitudinē
receptura: Quālis etiā descensus ascensusq; sit angelorum
radii quoq; declarant prosilientes huc resilientesq; mo
mento: & prosiliendo solem minime deserentes.

Lumē ī deo: ī āgelo: ī rōne: in spū: ī corpe. Cap. xiij.

a Erū ut redeamus illuc unde digressi sumus: catū
quāris in se: nō tamē ex se sed ex superiorū clari

tate & gaudio resulget & gestit: ceu oculus ex spūs claritate animi q̄b lātitia. Spūs aut̄ lātatur maxime claritate sua solisq;: Animus claritate spūs atq; mentis. Videt aut̄ lumen hoc esse mens refulgēs per corpus p̄spicuū. q. uitrum: & inde iā facta uisibilis. Mens aut̄ lux in se ob nimā ubertatē tenuitatēq; p̄enitus inuisibilis. Siquidē hū men & si est ubiq; die nūsquā tamē apparet nisi ubi densum est aliqd atq; resistens. Subtrahe densitatē. Et si non uidetur: est tamē ibidē. Adde iterū densitatē statim rursum apparet. Hinc plane cōstat lumen ipsum in se esse intellectuale quiddā. Q uod quidē mox sensibile fiat subdito uidelicet denso: lateat uero subducto. Quomō uero uisibilem ex inuisibili lucē evasisse fingamus. q. ex scintilla iam mota lucidū quendā circulū in sexto theologic tractamus. Proinde lux in mente est ueritas gaudēat aut diūq; uerū: lumen a mente in corporibus est quidā ueritatis rex sensibiliū declaratio. Pulchritudinis florib; etatio sensus. Sed repte rectius. Nēpe lux hanc propriam corporis circularis ppetuo reuertentia ad idē timo: & intelligentię: seipsum reflectentia in orbē mīritū ubiq; tāgens repetere uidet originē: dum surspira reflectio in se ipsam: nosq; similiter cōcēplatione simul & amore sui reducit in patriā. Sed interim me quoq; cōpēlje ut inter loquendū nescio quonā circuiti more iā sepius reuertas ad idē. Tu aut̄ indulge p̄co: p̄lico huic amico luciāmp; lucis amice. Bona igit̄ illa uenia sepetā. Lumen in divina mente intelligētiā supēminet: lade angelicae mīriā latitudō infusum: secundū intelligentię reddit: sed sibi dāminos

rationis. Diuinū hoc angelicūq; lumē in mentib⁹ hoīum
secundū rōnem iā euadit. Sed supat phantasiā. Iam spū
secundū phantasiā sup sensum. In corpe uero maxie oculi.
q. celestibus aīæ stellis sensui iā familiare fit: Sed non
materiæ. Nā ipsum ēt pulchritudinis florē in corporib⁹
apparentē plotinus in quodā splendore non corpeo col-
locavit. Ipsa certe pulchritudo pria nihil aliud ēt q̄ splen-
dor glorij: penes patrē luminū: & figura substantiæ ei⁹
Vnde triplex emicat pulchritudo. Pria qdem per anges-
licos intellectus. Secunda uero p̄ intellectuales aīas. Tertia
per corpora ubiq; formosa. q. lumen unū per tria quædā
uitra coloribus sicc se uaria: Ideoq; uariū ex prio splédo-
re subinde reddentia. Ipsa igit̄ grā pulchritudinis. Q uę
ctiā in corporib⁹ intuentes & cogitantes tā mirabiliter
se conuictit nihil aliud ēt q̄ splendor p̄ gradus desup emi-
cans. Maxime uero p̄ radios oculorū & rapiens intuētes
& amatores occulto quodā calore mirabiliter in se trans-
formans. Sed de his in libro de amore satis. Ad institutū
ordinē reuertamur. In oībus mentib⁹ lumen ē uita exu-
berans. Veritas clara certaq; letitia plena. Inde in corpo-
ribus ē diuinæ explicatio & effusio uitæ. Declaratio uer-
taris rex & auctoris: Gratia formæ: Voluptatis incitamē-
tum. Empedocles & Zeno uolunt quēadmodū se hēt ad
carbonē flāma: sic quodāmō se hēt lumen ad flāmā. Atq;
flāmā esse quasi lumen dēsum. Lumen uero flāmā rarissi-
mam uitāq; cunctorū. Plotinus & proculus arbitrant̄ eē
uisum quendā aspectūq; numinū p̄ radios caelestiū oculi-
lorum p̄cul emissum. Atq; esse spūm quendā diuinū: qui:

& oia videat: & quātū in se ē: ab oībus videatur. Addū
ciusmodi spūm exingui nusq; sed sydera sequi : sicut ui/
sualis radius aīaliū nocte uidentiū. Nunc quidē emicat
foras: nunc uero non emicat: nec interea proſlus extīgi
tur uitam oculi ſui continue comitans. Si enim tota cæli
natura ſempierna eſt: in hac autē nihil familiariuſ pul/
chriuſ efficaciuſ diuiniuſ ē q̄ lumen: nimirū & lumen ē
ſempiernū. Forte et coniectare licet ignē quoq; ſub Lu/
na lumenq; ſuū ſempiernū eſſe. Eſt aī. portio quādā cæ
leſti ignis cæleſti quodā impetu crassioribus inclusa cor
poribus. Hunc ægyptii cæleſtem spūm cognouerint eje
mentis infuſum. Hunc pythagorici Veſtale ignem inue
nerunt uel in centro mundi feruentē. Hunc ſtoici intelle
ctualē ignem p oia diſcurrentē cogitauere. Hunc & Pla
to qualem in Timeo pbauiuſ & plotino. Hunc theolo
gi ueteres teſte Marone diuiniū atherem uiuentibus haſ
ſum dixerūt ire per omnes terrasq; tractusq; maris cæ
lumq; profoundum. Ignis eſt ollis uigor & cæleſti ori
go. Forte igitur ignis cum uideatur extingui in ocul/
tum refoluitur ignem. Lumenq; huāis in lumen illius
occultum.

Animæ & ſi nominarant lumina tamē in unum qua
ſi commune lumen refolui non poſſunt. Cap. XV.

q Vod modo fingebam & ſi forte non eſt uerum li
centius tamē fangi poſſet. De anima uero fangi
revera non poſſet. Q uae enim comuertit ſe materialis
habent inuicē confundi poſſunt. Iuxta quae aliorum par
tes ſunt in illa reſtitui. Rerumque ſuperioris ſubſtantie

actus quidā pedisse qui sunt in illā quasi resoluti: & quē ac
cidentia facilius evanescere. Rōnales autē aīæ substantiae
sunt incorporeæ rectrices corporis eisq; repugnantes per se
agunt ad se conuertunt. In se subsistunt. Superiori ēt qūq;
rebelles. Inter se nimiū discrepantes. A substantiis accide-
tia rōne distingunt: a corporeis incorporea separat. Itaq;
neq; confundi pñt uel restituui uel resoluti. De his in Theo-
logia & secūdo epistolarꝝ libro latissime. Ac si aīæ singā-
tur ut lumina nō qdē ut radii sunt: sed ut luces: & hæq;
dem substancialis sensibili luce lōge pñstatores: similes qui
dem stellis potius q̄ luminibus depēdētibus: nativo quo
dam lumine pñditæ ferme sicut stellæ: aliud pñterea lumen
sicut stelle a sole diuinitus accepturæ. Sicut lucē uisibile
non pñcipit nisi lux aliqua uisualis: nec intelligibile nisi lux
quædā itellectualis: ita neq; substancialē distinctā sempiter-
nā nisi lux substancialis distincta sempiterna. Præsertim si
illa sit sub ipsa sempiternitatis rōne pñcipiedna. Per hanc
itaq; rōnem. q.p speculam tibi prospicienti propria sta-
tim nostræ mentis immortalitas rutilabit.

Lumē est quasi uisibile numē & Deū referēs: & nos
gradatim ad mores & diuina perducens. Cap. XVI.

d Eniq; lumen ē qualī numē quoddā in mundano
hoc téplo Dei similitudinē referens. Adeo ut pla-
to noster in libris de repub. hoc ipsius boni filiū noīauer-
rit. Est. n. instar Dei aspectu aī oīa uenerandū. Est & am-
plificatio quædā subita & latissima absq; detrimento sui
ob exuberantē bonitatē largitatēq; suā cunctis sese liben-
tissime & felicissime largiens. Cā cōseruatiōq; & excitatiō-

omnium quæ nascuntur. Proinde ad uitam ueritatem latriam unde descendit; cetera subleuat. Absque huius presentia mori cuncta uidentur. Huius autem presentia reuiuiscere. Interim uero dum ipsum non solum sit a sole sed et conservatur neque inde discedit nos admonet non solum a deo fieri sed seruari: atque ab illo minime discedendum. Siq[ue]d[em] illud ubi longius distare iam uideatur a sole ibi uchementi reflectetur erga sole. Et si forte uidebor alicui curiosior dicatur tamen quod mihi nunc de iustitia uenit in mente amore lucis & iustitiæ raptus. Quis enim modus adhuc amori? Nempe uideatur mihi lumine saepe nos ad iustitiam cohortari: ab iniustitia deterrere: ubique potens ipsa iustitia sit que ipotes iniustitia manifeste declarat. Radius enim que tangent iustus incidit rectus: e quales utrinque reddentes angulos potenter agit & penetrat. Et ubi ex aere transit in aqua non frangitur per obliquum. Atque ubi tangit solidum. quod fortis reflectitur in seipsum. Contra uero radius que tangent iniustus decidit ex obliquo: angulos utrinque facientes inaequales: tangentem debilis uix efficit quicunque. Subito frangitur in obliquum: nec in se redit unquam sed residit in aduersum. Quatuor uero lumini tangentem diuino constantia equalitas puritas ubique sit grata declarat ipsum in corporibus specularibus. In quibus & ex quibus ob haec tria mirabile in modum multiplicatur. Dixerit forte poeta q[ua]spidam sicut phoebus daphne ita lumine amare uirginitatem. Siq[ue]d[em] flos ipse candoris una cum uirginatus flore uiget simulque disperditur. Præsertim in orbibus oculorum ex quibus etiam testificatur ingenium. Hinc certe Democritus puellam quam modo uirginem iudicauerat sagaciter deprehendit mox

G

pollutam. Sed iā redeamus ad institutū. Lumen non so-
lum nos in moribus instruit: sed et quod optimū est: di-
uinum hūano generi cōmemorat cultū: ut neq; ipii nega-
re audeant esse Deū. Cuius simulachro sensibus nihil da-
rius. Neq; flagitiosi uel latere oculū uel effugere manum
eius se posse cōfidant: Cuius simulachrū ē ipsa claritas.
Ac uelocius q̄ dici possit momento per oīa dilataf: nec ē
qui se abscondat a calore eius. Vnus in oībus & sup oīa
Deus. Vnū in oībus & circa oīa lumen. Lumen in oībꝫa
Deo factis est quidā diuinæ claritatis splendor. Atq; (ut
ita loquar) est deus. q. seipsum finiens: & ad operꝫ suorū
capacitatē se se accōmodans. Deus aut̄ ipse est lumē imē
sum in seipso consistens: ac p se in oībus & extra oīa per
imensem. Fons ille uitæ in cuius lumine (ut ait Dauid)
uidemus lumē. Oculus quoq; quo oēs uident oculi: & ut
inquit Orpheus oculus q̄ cuncta in singulis inspiçit. Ac
te uera oīa conspicit in seipso dū esse se pspicit oīa. Con-
stituit aut̄ ut in uno lumine cuncta conspicerent: nō cor-
poreā solum: sed et incorporeā. Lumen uides in materia
mundi plenū oībus rer̄ oīum formis atq; uolubile. Sub-
strahe materiā. Relinque cę era. Hēs aīam incorporū lu-
men a corporibus separabilē omniforme mutabile: De-
me rursus huic mutationē. Es iam intellectum angelicū
consecutus separatū lumen: & omniforme iamq; et imu-
tabile. Detrahe huic eam diuersitatem: per quam forma
quælibet diuersa ē a lumīc. Aliæq; diuersæ sunt ab aliis:
& infusæ insuper aliunde. Lumen hoc infinite lucet: quia
natura lucet sua/estq; simpliciter absolutum. Ita demum

Deus mentis oculis per hoc lumen superiore quodam lu
mine coruscabit uita sensuq; plenissimum: quandoquidē
ymago eius.i.solis lumen uitam omnibus sensumq; lar
gitur:& quanto lux illa excellētior cū q; nostrā tāto mai⁹
mēti gaudiū q; hæc oculis affret. De statu bea
torū sub diuino lumine atq; misericordia. Cap.XVII.

¶ Ol in supna Hierusalē:ut ppheta inquit est ipse
Deus:qui cultoribus in terra suis in cœlestem pa
triā reuersurisi proculdubio permittit uniuerſæ ueritatis lu
men:ac plenū in lumine gaudiū. Lumen hoc præcipue
sapientibus:alios ad iustitiā instruentib⁹ pollicet..Fulge
bunt (inquit Daniel) docti sicut splēdor firmamēti:& q
multos erudierint ad iustitiā tanquā stellæ in perpetuas
æternitates. Non inqt:sicut sol fulgebūt. Sol enī illic est
ipse deus. Splendor uero firmamēti ē candor ille cœlorū/
ob raritatē suā oculis nřis semp occult⁹. Cū.n.tot⁹ ignis
luceat:multo magis tota substāria celi uel ubi nō sūt stel
læ:luces: sed uelut ignis pcul in materia tenuissima lucēsi
uix ulli conspicu⁹. Eiusmodi splēdore fulgebunt sapientes
illi qui apud nos sola fuerint contéplaciōe contenti.Q ui
uero contéplati diuina:deinceps ad actionē se cōtulerint
erudituri ceteros ad iustitiā atq; sapiām: uberiore quādā
atq; manifesta:sicut stellæ luce fulgebūt. Cū.n.sapientes
nihil aliud amauerint & coluerit q; lucē. Hæc: sui soli: in
qualibet ueritate quārenda queritā:merito lucis præmia
refrūt:& qui ceteros illuminat in ppetuū: nō iniuria ipsi
quoc⁹ in ppetuas(ut inqt)æternitates diuinitas illustrā/
tur.Q uéadmodū uero pioz premiū est mira quādā lu

cis participatio ita supplicium impiorum est ipsa priuatio
lucis. Immo uero ipse metu sol diuinus: q̄ sanos uegetosq;
piorū oculos mirifice fouet: impiorū cōtra oculos languē
tes offendit: & cōscientiā incēdio uexat. Nō aliter q̄ solis
lumē in apto qdē delectat: in angustū uero coactū pr̄sū
adurit. Sed libenter reuertimur ad beatos. Gratū quidē
apud nos est acris lumen oībus: q̄a uitali aialicq; spiritui
cognatiſſimū: rerūq; innumerabiliū uarietate delectat.
Gratius lumē i spiritib⁹ corporis est sanguinis. Gratissi
mū lumē intimū mēti beatis: usq; adeo mente implēsus
inde statim exūdet i corpus: Inq̄ tū cōeleste (ut Platonice
loquar) uniuscuiusq; animæ ppriū. Tū ēt humanū tādē
iā quasi cōeleste factū. Illic igit̄ unusq; totus est oculus
totus undiq; puiusiatq; lucēs. Quamobrē singuli tā mē
tis q̄ ocularis corporis radios in se inuicē iaciētes: facillī
mo quodā nutu se mutuo pr̄sū intelligēt: Singuli mu
tuo radioq; iactu in singulis coruscabūt. Deus aut̄ tanq;
sol in stellis q̄ abundatā fēliciter fulgebit in cunctis.

Apologia in librum suum de Sole & Lumine.

Arsilius Ficinus Florentinus Philippo
Valori oratori apud Pontificē Florēti
no. S.D. Librū de Sole clarissimo Pe
tro Medici destinatū domi iā diutius
rectinebā. Atq; cōtra p̄ceptū euāgelicū
sub modio lucernā siue Solē ferme iā
impius abscōdebā. Sed Petrus ille Neruſi quē i epistolis

nostris frequenter candidissimū appellauimus piam exi
stimauit fore ut lumen hoc q̄ plurimis (ut deus precipit)
effulgeret. Itaq; candidissimo Viro ad quem potissimum
cura de lumine pertinet & candore libentissime parui.
Atq; ultra mysterium Magnanimo Petro Medici cōmē
datum permisi librum opera Petri Neri palam impresso
ribus exprimendum. Ecce igitur mi Valor luce mihi ca
rior palam Sol hic q̄tuluscunq; meus iam exoritur. Sed
forte mox suborituris nebulis offendendus: uel etiam fu
turus noctuis quibusdam uespertilionibusq; molestus.
Nebulas quidem aut uenti protinus dissipabunti aut sol
ipse cum ascenderit altius extenuabit arcq; dissoluet. Ve
spertilionibus autem sub lumine caligantibus cæcution
ibusq; consulito: si modo consilii sint capaces ne lucē q̄
dem incusent ceteris salutarem. Sed ipsi splendorē hunc
effugiāt suo more potius: atq; ut par est indigni lumine
assidue delitescant. Bona quidem spe Valorem meum ad
hoc certamen prouoco: Valorem inq; non solum contra
bubones: Sed aduersus etiam immania monstris Hercu
lis instar ualidissime pugnaturum. Soles enim Boetianū
illud pro Hercule dictum in ore frequenter habere: Supe
rata tellus sydera donat. Herculem veteres introducunt
uirum solis alumnum: pro uera gloria: pro ueritatis splē
dore: quæ solis ipsius munera propria & officia sunt: la
bores duodecim quasi duodecim signa Zodiaci subcen
tem. Iro nunc alacer mi Valor in pælium. Propugnato
res. n. illic (scio quid loquar) tres saltē iuictos habebis.
Politianum Herculem inq; Phæbeum Picum: Amphio-

neumq; Landinum. Hi profecto q; strenue pro mea via
iam triennium cortauerunt: tam fæliciter deinceps p. hoc
meo quantuscunq; est splendor pugnabunt. Die xi. Ju-
nuarii. M. CCCC. LXXXIII.

Sæpe in cælestibus gemini sunt. Item Soles duo,
m Arfilius Ficinus Florentinus Martino Vranio
prænnyngero Germano; suo quasi germano .S.
P.D. Iuuat una tecum mi Vranix vir cælestis cælestia
sæpe tractare. Non solum in firmamento gemini sunt il-
li dioscuri: sed inter planetas sunt quoq; germani. Mer-
carius enim quasi minor frater est Saturni. Consimili. n.
(ut Plato inquit) luce fulgent: & ingeniis utriq; præsunt.
Germana Iouis est alma Venus. Phæbi quoque phæbi.
Mars autem quasi superior communionis expers. So-
lem ipsum non tam comitatur q; æmulatur. Præter. n. fa-
uorem suum Solis æmulum: quasi riualis: lumen nescio
quod infundit Lunæ paucis admodū obseruatum. Post
hac autem ætherius aer: quasi Iuppiter alter: frater &
maritus est sequentis aeris. q. Junonis: Sed ut reuerta-
mur ad Solem: Quid mirum? Siquidem in cælo sunt
gemini Soles/geminos quoq; penes me. q. Soles esse na-
tos: primo quidem minorem: deinde maiorem. Mino-
rem igitur ipse Orator ad Pontificem proficisciensi præ-
terita æstate apud nos uidisti Florentiae: qui & te hinc in
germaniam abeuntem e vestigio securus est clarissimum
principem tuum Eberardum salutarurus. Alterum uero
Solem qui inter platonicas cōmentationes grandior iam
coaluituare sibi uendicat Petrus Medices: q & Platonica

jure sibi omnia uendicat. Lumen similiter mi Vranie mi
hi geminū inter lares cluxit: Minus atq; Maius. Minus
quidē iādiu Phœbo Capellæ fulsit: Maius uero nunc Pe
tro Medici clarissimo lucet. Vtruncq; igitur Vir ecclœsis
fœliciter contemplare. Contemplaberis uero fœliciter: si
luminis huius similitudine Platonicū hoc quod sequitur
de diuinitate mysterium memoriae cōmendaueris. Quæ
minimū lumen habent: non aliter cernere consueuimus
q; passim quatrendo proprius accedentes. Solum uero ui
suri non tam querere Solē cogimur ultro: nobis obtuiū:
atq; omniū patentissimū q; purgare oculos: aperire: con
uertere: proq; modo nostro hos ad illum accommodare.
Similiter cæteraz quidem reæ ueritates exiguas. q. scin
tillas argumētationibus perscrutari cōpellimur. Immen
sum uero Dei lumen sic assequi nō ualeamus: sed & ama
atoria voluntatis cōuersione: & serenitate mentis paramur
ad illum: nobis uidelicet preparatis ultro fœliciter coru
scantē. Hinc Platonicū illud. Diuina quidē uerbis ratio
nibusq; doceri non possunt: quēadmodū cetera quæ di
scuntur. Sed assidua circa diuinū ipsum cōsuetudine ui
taeq; cōmunione. Subito tandem nobis uelut ab igne scin
tillante lumē effulget in animo: seq; ipsum iam alit. Die
.XVIII. Ianuarii. M. CCC. LXXXIII.

Nonnulla de lumine. Item Catalogus li
brorum Marsili.

b Indacius Recasolanus Gregorio Alexandrino
physico præclaro. S. Mitto ad te librū de Sole
& lumine a Marsilio nostro nuper editū: sperans nō me

diocriter tibi gratum fore:tum quia de lumine omnibus
gratissimo tractat:tum etiam quoniam a Marsilio Platonico
tibi omniū charissimo proficiscitur. Præsertim quia per
hanc lucem quod est præ ceteris exoptandum/invisibilia
quoque uidetis. Solet enim Marsilius noster quo familiari
riter utori. Iepe dicere lumen a diuina pudentia consti
tutum/non solum ut sub eo corpora: sed etiam multoque ma
gis: ut per ipsum incorporeta cerneremus. Cetera enī ad
id assuerandū arguenda: uel obscuriora nobis esse: uel
aliunde deducta. Ipsum uero lumen/dum palā se oculis
obicit/interea se non esse corporeū inditiis multis ostendere.
Ut ex hoc plane quod incorporeū per corpora no
bis occurrit esse aliquid supra corpora/incorporeū cogi
temus. Ac dum in uno Solis lumine innumerabiles ra
dios inuenimus cōiunctos inuicē & distinctos/hinc qua
les & quomodo in diuina mente sint idē: res omnium
contemplemur. Præterea ubi radios uariis nubibus ua
poribusque infusos aspicimus/diversos ibi colores ederet
inde consideremus/qua ratione in materiis longe diuer
sis idē diversa frequenter efficiant. Denique ubi splendo
re Solis in terris/colores uarios/qui & i eius uirtute sunt
prosilire uidemus/hinc plane quomodo seminales rerum
omniū rationes in natura sint atque ex ipsa prodeant co
gnoscamus. Hec ille quidem iuter loquendū. Sed lon
ge meliora in ipso libro de Sole & lumine/ quem mitti
mus uidere poteris. Ut autem Marsilianos libros. omnes
quod equidem te desiderare scio/in hoc uolumine cer
nas.Catalogum accipe.

Catalogus librorum Marfilii Ficini Florentini.
COMPOSITA.

Opiniones Philosophorum de Deo & anima.

Declarationes Platonicæ in adolescentia.

De uoluptate.

De amore. Ad quē librum componendū adhortatus est
illum dilectissimus eius Ioannes Caualcantes vir pius
admodum atq; grauissimus eo quidē consilio ut per/
ditos uanæ pulchritudinis amatores ad amandā im/
mortalem pulchritudinem reuocaret.

Item de Religione christiana.

Theologia Platonica in libros. XVIII. diuisa de animo
rum immortalitate.

Commentarium in partem philebī.

Libri epistolarum. xi. Platonici plurimum & morales.

Libri de uita tres. s. De uita sana. De uita longa. De uita
celitus comparanda.

Argumenta in libros platonis omnes.

Argumenta in libros plotini omnes.

Liber contra pestem.

Argumēta quedā in Theophrastū siue Priscianū de aia.

In secundo epistolarz libro continent̄ hi libelli.

Quinq; claves in platonicam theologiam.

De raptu Pauli ad tertium cælum.

De lumine.

Opusculum de stella Magorum.

Argumenta in Dionysiū de mixtica theologia & de di/
uinis nominibus.

Commentarium in Timæum.
De Sole & lumine.

TRADVCTA.

Multa ex Hermia i Phœdrum & ex Iamblico de secta
Pythagorea.

Mercurij trismegistus de sapia diuina & opificio mundi.
Alcinoi cōpēdiū i Platonē iuna cū Speusippi de finitiō/
bus, puerbiisq; Pythagorē: & cū xenocrate de cōsolatōe.
Omnes Platonis libri. LVI.

Omnes Plotini libri. LIII.

Iamblichus de mysteriis Aegyptiorū atq; Assyriorū.

Synesius de somniis.

Psellos de Daemonibus.

Porphyrius de occasionibus ad diuinā.

Prisciani lydi cōmentariū in Theophrastum de anima.
Proculi multa in Alcibiadē: & i répub. & de sacerdotio.
Nōnulla Porphyrii de abstinentia.

Liber Dionysii Areopagitæ de mixta theologia.

Eiusdem de diuinis nominibus.

Nōnulla Athenagoræ de resurrectione.

Quotidie Platonis libros recognoscit alicubi alienis ma/
nibus forte cōcaminates: distinguicq; in capita: & lō/
gioribus argumentis cōmentariisq; illustrat.

Impressum Venetiis per Bernardinum Venetum de Vi/
talibus Anno a Natali Christiano. M.D.III.

CVM PRIVILEGIO.

